

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

G o d s r i t

til að hlusta á

Þá opinberu yfirheyrslu

t

Bessastada skóla

þann 23—28 Mað

1 8 4 2.

Viðeyar Klaustris,

Prentað á Kofnab Bessastada skóla.

1 8 4 2.

J n n i h a l d.

1. Njóla, edur auðveld skodun himinsins, med þar af fljótandi hugleidingum um hátign Guds og alheims áformid, eda hans tilgáng med heiminn; af Birni Gunnlaugs-
syni Adj.
 2. Skólaskýrsla af Herra Jóni Jónssyni, *Lector Theol.* og *Di.* af D.
-

S o r m á l i

1 Thes: 5, 21.

M í ó l a

edur auðveld stöðum himinsins með
þar af fljótandi hugleiðingum um há-
tign Guds og alheims áformid,
eda hans tilgáing með heiminn.

J u n g á n g u r .

1. Meistari himna mikli þú!
mig þinn Andi hneigi
svo hugurinn nokkud hugsa nú
um hátign þína megi.
2. Nú er fegur nætur stund,
nú ber strautid frána *)
þakid bláa' er þandi mund
þín yfir höllu mána.
3. Lit eg sveima hæða hyl
herinn alsteinandi;
því vill hefjast himna til

2 *) Gránn er gljáandi; en frá er snar.

hugurinn lofsþingjandi.

4. Himinkóra háa faung
hann vill taka undir;
en þess lítil eru faung,
aptra bernsku stundir.
5. Medan þessi æfin er,
eins og börn vjer hjolum;
ædra mál þú ætlar mér
uppi dýrðar solum.
6. Hvílið tign er þessi þá,
Þig sem Fødur eiga!
hvílið von þig síðar sjá
med sælli gleði mega!
7. Þig að sjá um eilíf ár,
æ þá von, sem hrekur
grimma sorg, en gleði tár
geislum hvarma vekur.
8. O þú grima! Njóla*)! nótt!
nótt um lopt alstirnda!
skuggsjá þú sem skipar drótt
Skaparans dýrð imynda!
9. Þitt gler malar þjóðum heims
(þó mest fjarstinn dylji)
mátt og vitstu', er geisla geims
glóa í regin hylji.
10. Guð oss veit þá gleði lind
góða nú að finna,

8 * Njóla er nótt; sjá Nýismál 31ta erindi.

er þín á himni *) máluð mynd
má daublefum vinna.

Vort Sólkerfi.

11. Hugurinn skodar hnetti þá
er heita vort sólkerfi,
sem uppljóma sólin má,
svo hel = mirkur hverfi.
12. Þannig ljær hún ljós og yl,
líf og gróður sendir,
hnatta sinna hlíðar til,
henni mót sem vendir.
13. En sú hlíðin er frá snýr,
öll sig flugga hylur.
Með þeim hætti Drottinn býr
dag og nótt aðskilur.
14. Svo ei þessa herþings hel,
né hina sólin brenni,
hnöttum haub hinn Vitri, vel:
„veltist fyrir henni“!
15. Betur, sumar, dr og öld
adgreint vera skýlbi,
himin fannist, ttd fé tald,
tignar Þadirinn vilbi.
16. Allt skal fjör og yndi ljá,
allt skal breyting gera;

10 * 3 naturinnar fluggsjá.

- hann því flípar hnöttum á
harða = fasti vera.
17. Svo að fast, er setja vann,
sólkérfinu' ei grandí,
þá nam fjöttra þetta hann
þýngdar segul-bandí.
18. Að kéríð heilt þó halbí sér
helst við selju ljósa *),
megin = abl í mærum her
mátti hún sér ljósa.
19. Þarab ablíð þýngdar mest
þegíð hefir sunna
þýngst í vösum sjálf hún sjest
síð minst hræra kunna.
20. Hnettir léttir hlaupa þá
henni fram hjá gjarna,
rétt *) að þetti' ei röðli frá
á róla þýngdar varna.
21. Þegar fast og þýngd er á
þannig øllumeigin,
leíðin, sem að lagast þá,
er lína bogadregin *).
22. Þeggur fríngum sólu sú

18 * Þar sólinni var á hendur falíð að útbýta ljósinu, þá þurftu allir hnettirnir að halda sér til hennar. 20 * Þýngðin má ekki vera svo sterkt, að pláneturnar þetti inni sólina, ekki heldur svo lín, að þær verði viðfála við hana, og elti abra hnettí. 21 * Eins og fá sem í rólunni situr, fastast eptir þringboga.

- sig í hringa' aflánga;
 baud svo Gud, og besta mí
 birtu hnettir fanga.
23. Svo ei ræki ein sig á
 adra plánetuna,
 hann miðvída hafði þá
 hringa, sem þær bruna.
24. Þeirra hringa vidd eg vil
 virðar betur þilji,
 flotna kúlu tek því til,
 er tímánn ferðar þylji.
25. Hún skal sölu fljúga frá,
 ferð með óstóðvandi*),
 að níu árum nærfeðt þá
 næði í M e r k ú r landi.
26. Árin seittján fram þá fer,
 föggru V e n u s flær hún;
 tuttug' og fim ef tekur sér,
 til vor líka nær hún.
27. Þjórutíu full ár vel
 ferð til M a r s hún reyndi,
 allt einð leingi og Þsrael
 eyðimørk sér treindi.
28. Að finna Þ estu ferðin stár
 fimtíu' og níu vetur,

25 * Þessi fallbifsa kúla fer hérumbil 103 sabma á hvarri
 fecúndu.

- í Sunó sextíu' og sjö hún ár
sól frá komist gétur.
29. Pallas til og Ceres sú
á sjöttu árum kémur,
leingur fáir lifa ní,
lángtum fleiri skémur.
30. Júpíters til herdir heit
í hundrad tuttugu' og níu,
fram í Saturns flýgur reit
fern um ár sextíu.
31. Og plánetu Uran til
ytstu sem menn kenna,
um fim hundrud ára bil
ætti kúlan renna.
32. Halastjörnur þeyta þó
þar út frá í hríngum,
lokkaprúðar sunnu sjó
synda rødul fríngum.
33. Híngad til það horfd' eg á,
heitir vort sólkérfi,
ljófs hjá geimi lítast má
líft og púnktur hverfi.

Ótal Sólkérfi.

34. Uti hinna glæstan geim
eg girnist leingra að kanna,
birta ljósin björt í þeim
bygdir upphæðanna.

35. Sjáft ei nema sólinnar,
 sínum fela ljóma
 hnetti dimma' er hlaupa þar
 í hömlum segul = dróma.
36. Stjarna hvør, sem leiptra lá
 ljómar upp, er sunna;
 þó ei reiknast þessum hjá
 þær fyr nefndu kunna,
37. Sunnukérfi semur eitt
 sól hvør með plánetum;
 sérhvört þeirra svo er breidt
 síft að fullmælt gétum.
38. Þyskukúlu fast ei ná
 fyrðarstjörnu mundi
 S i r i u s, næstu sólu blá
 í sjöhundrud árpúfundir.
39. Flokkum saman finnum vér
 fjölda' af fyrðarstjörnum;
 sólkérfanna afgrunn er
 U d a m s sýnt þar börnum.

Sá hinneski hríngdans.

40. Afram túnglin öll í hríng
 um plánetur gánga,
 svo þær aptur sól í kríng
 sendast vegi lánga.
41. Aptur kríngum sólna sól

sólr í haugum renna;
 sólna sólr hærra hjól
 himinrásum spenna.

42. Þríngleiðs gáinginn gjörvallann
 gétstær einginn lýða,
 á Stílbóns *) vangi' er stíga kann
 stjarna meingid fríða.

V e t r a r b r a u t i n.

43. Þetrarbraut er saman sett
 af sólkérfa millíónum,
 fjarlægð af þær falla þett
 fyrir vorum sjónum.
44. Hún að birtist hrings í mynd,
 hugbod það vill stýðja:
 að hennar byggjum himingrind
 hérna því nær miðja.
45. Að mælum þeirrar mikla hjól
 mun eilífðar bíða
 í hennar baug er sérhvör sól
 er sjáum himin þrýða.
56. Mælt er sólna sólirnar
 segultaums á enki
 ótal kríngum eina þar
 aðalsunnu leiði.

42 • Stílbón er Merkúrís, Stílbóns vangi: himin.

S F Ý R Í N G.

Hid 46ta erindi á svo að skiljast: menn halda að sólnasólirnar hlaupi fyrir Þýngdarinnar dráttarfrapt (á segultaunna hestum) kríngum eina midsólar.

Að vér búum í Vetrarbrautinni, er auðsjed af því, að hún umkríngir ofs. Að vér séum þó ekki midt í henni, er líklegt af því, að hún sýnist gisnari ødru: megin. Að allt sem vér sjáum á himninum sé og svo í vetrarbrautinni nema stjörnuþokurnar, er skiljan:legt af því, að þær nálægari sólirnar, vegna þess þær eru nær, glennast hvor frá annari, sjást einstakar og útbreiddast um allann himininn; hinar fjarlægari þar á móti hlaupa saman, og hverfa auganu vegna fjarlægðar, en mynda með sameinudum glampa sínum það glætu:belti yfirum allann himininn, er almennt kallast Vetr:arbraut, þó allar einstakar stjörnur út um allann him:ininn heyri henni líka til, þegar hún er hugleidd sem eitt sólnasólarférfi. Þessi ógnar grúu af sólum mynd:ar þá flokk, sem er lagadur eins og þýtt kríngla, hvað einnig er samkvæmast gánglegunum, þegar allt skal snúast nær því á einn veginn kríngum adalsólina. Stönd:in á þessari krínglu verður þá leingst burt frá midjunni utan við hverja vér búum, og mynda þá svo kölludu vetrarbraut í þreyngri merkíngu. En flatvegir kríngl:unnar verða þar á móti nær midjunni, og innibinda þær aðskildu stjörnur, er vér sjáum útdreifdar um all:ann himininn, en innilokast þó af vetrarbrautarinn:ar baug.

Ótal vetrarbrautir.

47. Þ það Guðs er veldi víðt!
 víðt svo neinn ei kannar
 eilíft kómur afgrunn nýtt
 afgrunn fyrra' er spannar.
48. En nú margann bleikann blett
 á bláum himni lítum,
 „Stjörnupokur“ þeskir rétt
 því hjá fallast ýtum.
49. Sumar þó að sjónargler
 svo nær augum dragi,
 að lítum sólna grúa = gér
 geisla' á dýrðar ægi.
50. Mökkva sumá má ei þó
 með sjónpípu greida;
 óbreyttann í sunnu = sjó
 sjáum glampann breida.
51. Eins og þegar þoka fjöll
 þekur felbi gráum,
 verður dimm þá vedra höll,
 þó vér ei dropa sjáum.
52. Sem jarðpokan silfurgrá
 súdda dropum lædir,
 svo er frókk af sólum þá,
 sú ed himin glædir.
53. Verður svo þá víðd er næg
 frá virða sjónar hvarmi,

úr óteljandi sólna sæg
fameinadur bjarmi.

54. Vetrarbraut ef væri fjær,
víst útlita mundi
eins og stjörnupokur þær
þróins fjörn^{*)} undir.
55. Hvör ein stjörnupoka þá,
þeirri' af líking hyggjum,
vetrarbraut sé vfd og há,
vorri líf er byggjum.
56. Hugum berum eygt menn fá
um allar røðulgrundir
að eins tvær^{*)}, en samt má sjá
um sjónargler þúsundir.
57. Sem þá mest er síldum af
í seltum þorska lautum,
allt eins morar uppheimis haf
ótal vetrarbrautum.

Ó d a u d l e g l e i k i

stadsfestur af heimisins skodun.

58. Þessi byggíng himins há,
er hértíl nam eg skoda,
fyrirætlan mikla má
Meistarans cedsta boda.
59. Lífid øllu langt af ber,

54 * Þróin er dvergur, fjörnir hjálmur, þróins fjörnir himin.

56 * Sú eina er í Fjösaðöllumunum, en hin í Andrómedu belti.

- lífi dýptid þjónar,
 lífi birtan lögud er
 líf sér haminn þjónar.
60. Lát ei finlegt lítaft þér
 þó lífid hverfa megi;
 opt mun fle þad utanaf sér
 umbúðunum sleigi.
61. Fyrsta sinn í fæðingu
 sleigir hýði þúnga;
 gamalla úr gjæðingu
 gánga sjáum únga. 1 Mós. 2, 24.
62. Fær sér þjónað fétin ný
 á fylltum ára tugi,
 fornu flitin fellir því,
 er fjúka lopts um bugi.
63. Lífid þetta lít þú á,
 er lýsandi Guðs fraptur;
 og þess Iogann ala má
 allur heimur fraptur.
64. Þad má nefna ljósa ljós,
 því ljósin einginn sæi,
 er ekki sínu á þau jóð
 ædra ljósa tægi.
65. Þýsít fyrir sjálfum sér
 sami fraptur einum,
 í adra heima birtu ber
 þó bítí henni' ei neinum.
66. Hann er aleinn hurun í

- herra, og sinn ljósberi;
 ødrum dimmur þjónar því,
 þó að styrkinn géri.
67. Smyndar sér alrúmið
 uppi, kríng og niðri;
 ærið háleitt á hann svið
 eilífdinni' í miðri.
68. Smyndar sér æðstann Guð,
 og ætlan fullkornunar;
 eingin veran upphækkub
 æðri' í raun frambrunar.
69. Eingin veran aðgang fær
 æðstann Guð að líta,
 utan lífs hvar logi skjær
 ljósi kann að bita.
70. Vælar líf sig eiga rétt
 yfir dauðum hlutum;
 Drottinn hefir svo tilsett,
 síðan alveg nutum.
71. En hið dauða ekki fær
 annars hlutar njóta;
 aðalgagnib ætlum vær
 allt að lífi fljóta.
72. Þennan krapt menn kalla **Jeg**
 í kændum fræða greinum;
 er sú veran undarleg,
 æðsta af sképnu, meinum.
73. Aðaltílgangs einkéninn

- eflaust lífid hefur,
 er nú feingum upptalin;
 það ærna vísu géfur.
74. Ei mun Guð sitt aðalverk
 aptur niður rífa,
 lífid; sí hans stundan sterk
 stendur tíð eilífa.
75. Til hvørs fjarsta fjöldin skal
 fæðast, nokkud gladna,
 og ætíð þó um aldatat
 einö og bólar hjadna?
76. Guð vorn anda' ef áframhald
 ei fá seinna lætur,
 röðulbanda reist er tjald *)
 rétt til einnar nætur.
77. Eflaust væri ónýtt brjál
 öll sí sköpun heima,
 þó lífs allt bergi skjótt á skal,
 ef skýldi öllu gleyma.
78. Dnítt verk er útrunnin
 æfi spotti naumur;
 sem afmáð skristin ólesin,
 eða gleymdur draumur.
79. Eða mun Guð ærnum geim
 svo ítra sköpun veita,

76 * Röðulbændin, er binda saman sólinnar, eru þ h n g b
 in; tjald ofis úr þeim skal þýða himininn.

- ef ætlabi meira ekki' í þeim,
enn upp lífs bóllum þeyta?
80. Ef lífid ekki' að algjörleik
æðsti leidir fíngur,
hnígur dýrðleg vitðkan, veit
í vitðkérðinga glíngur.
81. Einnig það að mesta mergð
má í æðku þeyta,
að alblómgaða enn ei fjerd
ætlan Guðs, mun segja.
82. Þó fái brun vid fjörva blund
fölginn mun; þraptur,
(sem kurl þá funa fela' um stund)
fram hann brunar aptur.

Þ f i r l i t.

Þessi röðend fyrir ódaudlegleikann hjóðar þannig:

Eú mikla himinsins bygging bodar einhvorja stóra
fyrirætlan. En í öllu sem vér sjáum á himni og jörðu
er lífid það æðsta, og allt er þessvegna gjört, og það
er aðaltilgáingur alls hins sýnilega heims, því að:

1) allt þjónar lífinu og má kallast þess umbúdir,

2) Lífid stendur stöðugt, en skiptir sjálfst um umbúðir
ir sínar.

a) Í fæðingunni fleigir það utanaf sér sínu
fyrsta hýði.

b) Þegar það er stálpad orðid, yfirgefur sú líf

andi sképnar foreldra sína eða fösturförelbra, sem voru líffins önnur umbúð.

e) N hvortjum 10 árum æfningar smáslitnar og gufar út allur þessi líkami, svo effétt verður eptir; en nýjann líkama þrjónar það jafnótt aptur. Eins hefir það hjálpað til í móðurlífi, að þessi líkami yrði myndadur, því ef föstrid deyri, fullgjörift ekki líkami þessi.

3) Lífid má kallast ljós, eða lýsandi kraptur, er logar á alheimi.

a) Það er ljós, ljófunum ædra, því ljósin værn öldungis óþýtlegr án þessi.

b) Þetta ljós (lífid) lýfir ekki út frá sér, heldur ur að eins inn á við, eða fyrir sjálfu sér. Hugarins og tilfinninganka ljós gjörir hjarta fyrir sér, jafnvel aðra heima, þó einginn sjái það ljós nema lífid sjálf; hvað ed lýfir að lífid sé sjálfs síns vegna skapad, en ekki annara.

c) Hvort lífandi vera virðir mest sitt líf, þar næst hvórrar annarar lífandi veru, en effétt hid dauda, nema sem eign hins lífanda, hvað ed bendir til þessi, að lífid sé hid ædsta í heiminum.

4) Þetta ljós, lífid, nær jafnvel til þessi óþýtlegra og eilífa, því

a) lífid skodar og ímyndar sér ekki einasta rúmid, heldur og alrúmid, ekki að eins tíðina heldur jafnvel eilíðina,

b) ímindar sér þá æðsu veru Gud, og fullkominun;

ar áformid edur algjörlegleikann. Þetta sýnir líffins háu ákvörðun.

5) Eptir Guds ráðstöfun fer lífið með dauðu hlutina eins og sína eign, og nýtur sér þá, og nýtur þeirra; þar á móti nýtur hið dauða ekki hins lifanda, og ekki sjálfs sín.

Sérhver týra af þessu ljósi adgreinir sig frá öllu öðru, og fallar sig í huga sínum: Jeg.

Þannig væri þá heimurinn einkisvirði, ef ekki væri lífið, þá sýtur þar af, að það er Guds aðalverk, og þetta hans adalverk verður eilíft að vera.

En ekki sýnir líffins áformi vera fullnægt þó þessar smátýrur líffins séu ótölulegar, bæði samtíða í þeim ómælanlega alheimi, og líka hvor eptir aðra um alla eilíft, ef sérhver þeirra ætti að stöfkna aptur.

Þessar stöfknu týrur yrðu þá til einkis, eins og gleymdur draumur eða úrþurfud skrift, sem einginn hafði lesið; þar allar týrurnar lýstu mest inná við, minna innbyrdis en alls ekkert fyrir dauðu. En séu týrurnar daudlegar sjálfar, þá er innbyrdis lýsingin einber óþarfi; og því stærri óþarfi, sem alheimur er stærri.

Að fveitja þessar smátýrur snöggvaft, einsog sé verið að þeyta upp bóllum, að gamni sínu, en koma þeim ekki til fullkomunar, það væri líkast vitsfærdra manna athæfi, sem birja á mörqu efnilegu verki, en hafa ekki ráðdeild eða stadfesti til að fullkomna neitt af þeim. En hugmyndin um algjörlegleikann bendir til að

lífið gjæti tekid á móti óendanlegri fullkomnun með óendanlegri eilífið.

Það, að menn hirtkallast á öllum aldri, jafnvel mest á unga aldri, já í möðurlífi, sýnir að fullordinsaldur eða menning hér á jörðu sé ekki adaláform Guds, heldur sé hið eginlega líf ósýnilegt og eilíft. Þar fyrir eru öll líkindi til, að lífið komi einhvörum vegin í ljós aptur, þó það hverfi í dauðanum.

Lífsglæðingin

á vörum hnetti.

Lýsingar tilraun.

83. Þ, að fagrann findum þráð,
og feingjum hann útskýra,
eftir hvörjum eilíft ráð
ofs mun kunna stýra!
84. Þó margbreitt bæði' og mjög sé hátt,
hvad mannleg þekking geymir
samt má finna að ein er átt,
elfan til sem streymir.
85. Gud að lífið meti mest,
má af öllu sanna,
vitnar hvad í veröld sjest,
vitna ljós himnanna.
86. En hvad líf er, einginn veit,
utan fá það reynir;

- tröppustig þess telur sveit,
til sem eilífd greinir.
87. Þedstu meigum undra þá
alúd, sem Gud brúkar,
lista = røð ef lítum á,
lífi manns er hjúkrar.
88. Svo þar ný ad lifni líf,
lagleg ást má þjóna;
fallar saman karl og víf
Ejarleikurinn hjóna.
89. Þort er lífid veikt um stund,
vörn umbúdar krefur;
af list þad reifar líknarmund,
lagt hvar fóstrid sefur.
90. Þordid manna meðfæri,
af módurlífi er hrundid;
fadm því breiða fagnandi
fadirinn og sprundid.
91. O Gud, hvörnig megnar mald
þá megin-rækt ad vinna?
gégnum mannlegt heyrí' eg hold
hljóminn elstu þinnar.
92. Dreingir losa dád þá nú,
sem drýgja þjódir velskar *)

92 * Þér er einfánlega meint til gúfuzángverlanna hjá þeim
Englu; en partur af Englandi heitir Wales, Beles; þaraf
leisir þofundurinn sér ad nefna þá engelsku Welfka, þó Stalístir og
Þranstír séu einum nefndir með því nafni.

- en gétur smíðað gumi þú
gángverk það sem elskar?
93. D hvad Gud þín elskan má
ómetanleg skarta! Sálm. 94, 9,
þér eru smíðin föggu frá
födur = og móður = hjarta.
94. Soreldranna í fyrstu er
fædda jóð handbendi,
þeirra að mentun safni sér,
og sál til bygða vendi.
95. Drjúgum líf nú dafna má,
dugurinn hug upp tindrar,
færir það úr fati þá
foreldranna verndar.
96. Sjálfst það annast sitt nú gagn,
sömu spurn má þylja:
hvadan fær það moldin magn,
svo mjög sig annast vilja?
97. Ei þá sjálfir eigum hnos,
elskuna, sem um ræðum;
heldur er það sem elskar ósá
sá Alvaldi á hæðum.
98. Sullkonnunarfýsni með virkt
frægd ós þaub umgreipa;
fær til þessa hvatt og hirt
heidur bædi' og sneypa.
99. Samvitkan ós ljósid ljær,
lífs til öld svo renni;

- eins og faðir áminnt fær
 Andinn Guds í henni. 77
100. Hann er ljósið hér á stöð,
 helgun vora greiðir, Róm. 8, 14.
 hann ofs kénir heilagt ord, *)
 hugsan bænar leidir. Róm. 8, 26.
101. Hann ofs opnað himin fær *)
 í hjartað il útbreiðir,
 hans en blíða þuggun skjær
 hörmúgunum endir.
- 102.. Laun og þegning lýðum hjá
 lífið einnig glæða ;
 vitfka í breytni vaknar þá,
 verður að ljósi gjæða.
103. Vitfka í breytni' er virðum líf,
 víðsleg sjónin hugar,
 móti grandi hjálp og hlíf,
 sem holdinu auga dugar.
104. Mentun standa má því róm,
 marmara trúrri' enn flöppin ;
 eilíf Guds er elskan sóm, Sak. 1, 17.
 eins við laun og ströffin.
105. Af elsku *) skóp ofs Herrann hár,
 þó horfd' á synd ógjörðu ;

100 * 2 Tím. 3, 16. 2 Pét. 1, 21. 101 * gefur trúna,
 * kvekkir elskuna. 105 * Einginn sjálfur býr það til sem hann
 hatar ; en hafi Gud elskað manninn, þegar hann skapaði hann,
 þá elskar hann hann að eilífu, því Alvitfunni getur aldrei hugur snúist.

- um eilífd sòm því elstkan stár,
eins víd refsíng hórdu. Job 5, 17.
106. Ritníng helg þó vædir sann
um reidi Guds, sem bæri,
rétt því syndum refsar hann
reidur líft og væri.
107. Svört af reidi *) refsar hann,
rétttri eða speki,
uppá sama koma kann,
kennir á líft hinn seki.
108. Samt er huggun hérí ein,
helgust manna sonum:
að ógjætninnar efféert mein
óttast þarf af honum.
109. Elstkan stýlar einsaman
alla hegninguna;
ofmjög hlífa ekki kann,
og aldrei kómst í funa.
110. E sú stendur elstkan bygd
á Alvítstunnar fjöllum;
henni eingin haggar stígd,
hún því sá nær föllum.
111. Sún að stöpun hætti' ei þó,

107 * Alir lædir þekka mannlíkingar, (Anthropomorphismus, Anthropopathia), hvor talad er um Gud eins og hann væri maður, t. d. um hans hönd, síngur, (er þýðir mátt) hans ydran, reidi, (er þýðir hegningu) og svo fr. Þetta er gjört sumt til segurðar og sumt til að laga sig eptir óupplýstra flitningi.

herma kann ofþ þetta:
að ekkert syndin áfall bjó
áforminu setta.

112. Alvitiskan fyrst umbreiting
aungva gétur feingid,
eillíðar fær allann hring
elstu sólin geingid.
113. Réttlætis *) þvi reglan stjær
röð þér sýnir lánga;
í þeim stiga þú óhult fær
upp og niður að gánga.
114. Brot með ángri ef brjóstid slá,
og betrar trúin hjarta, 1 Jóh. 4, 10.
í endurlausn Gud opnar þá
elstu fadmann hjarta.
115. Gud ofþ elskar eillíð frá,
eins nær synd ofþ kvætur; 1 Jóh. 4, 10.
sjálfur fórn ofþ sendir þá, Róm. 3, 25.
Soninn einka velur. Jóh. 3, 16.
116. Fórnin sýnir fáttarhót, Róm. 5, 8,
samvitstuna græðir, Hebr. 9, 14.

113 * Gud endurgældur jafnvel í þessu lífi: 1) með samvitstunnar
dómi, 2) með því að hafa gróðursett sannleiksfýsni, réttarfýsni og
endurgjaldsfýsni í hjörtum manna, 3) með því að þreyngja þjóð-
unum til að setja sér sjálfum lög og endurgjalda eptir þeim; 4)
með daglegri reynslu; þar fyrir verður fá reynði maður hygg-
ari enn fá óreynði, og menn geta smíðað sér hófudreglur af
reynslunni.

- síðan Södur-sáttum mótt 2 Cor. 5, 20.
 Sonar elstu glædir. Róm. 8, 15.
117. Elskan léttir lög málsbod, 1. Jóh. 5, 3.
 . Ieggur synd á flotta, 1 Jóh. 3, 6.
 greida bætur Guds aðstoð, *)
 gjörast þær án ótta. Eph. 3, 12.
118. Hefir svo kennt og kvæl sig þint
 Krístur af ást tilþreginn, Jóh. 15, 13,
 þannig lagt og sjálfur sýnt
 fálubjálpar veginn. Jóh. 14, 6.
119. Ofan synða ókjer mín
 á illviðranna svæðum *),
 elstu sólin eilíf skín
 uppi dýrðar hæðum.
120. En eg kunnir ekki sjá
 elstu sól þá hjörtu,
 miðgjörð því að milli lá, Ef. 59, 2.
 myrkrir birgdi svörtu.
121. En þín frelsun, ó Jesú!
 öllum djörfúng bjódur,
 skýin sundur skilur þú,
 að skíni röðull blídur.
122. Af þínum styrk eg megna margt, Phil. 4, 13.
 má og heiminn vinna *);

117 * Luk. 11, 13, Sak. 5, 16.

119 * A synðarinnar hörmúngatandi, sem er gagnstæðt dýrð-
 arinnar hæðum.

122 * 1 Jóh. 5, 4. Jóh. 16, 33.

- allt er fært, og allt er hjart,
af yndi' er börn Guds finna. Rómv. 8, 15.
123. Himin brofir hátignar,
haudur gleði rómar,
eingin tungan útmálar
elstu Guds, þá ljómar.
124. Hefði Jesús hér ei kénnt,
ad heimum Gud svo vægdi,
örvæntingin upp þá spennt
allri tilraun bægdi.
125. Misþekkt höfdu menn þar ad
mjög svo Guds réttlæti,
ad hefndargyðju héldu það,
er hördum flett á sæti.
126. Yfir megn ad heimti' ei hann, Sálms. 103, 14.
hermir náð sú ljenta; 1 Jóh. 2, 1.
líft og vitur vægir mann
viðvaningi menta.
127. A mentun æðsta miðar þá
misskun og réttlæti;
svo heilagleikans hæðum á
hljótum tignar sæti.
128. Svada nafn þá hæfir þér?
Herra? — þræl frelsadir *);
Kóngur? — þó en kalbt það er,
kémst þér nærst: vor Sadir. Matt. 6, 9.

128 * Frá þrældómi syndarinnar til frelsis Guds barna.
Jóh. 8, 34. 36. Rómv. 6, 16. 8, 21.

129. Einginn sýndga maður má
 miskunar þeirrar vegna;
 „veit eilífa Dítíkan há
 að vægja bæði og hegna.“
130. Heilög rödd sú hörd og blíð
 af Herrans krossi dunar;
 hótar sú þeim lasta lýð'
 leid sem girnda brunar. Hebr. 10, 26—30.
131. Ef fórnin þarf svo fjaríka býr,
 og feyknar kvólum sæta,
 sýndin ógnar sekt ofs býr;
 fannlega ber þess gjæta. Gal. 2, 17.
132. Dttast Gud því mátt, ó mann!
 mundu að vel athugir:
 að ekki gjörir hálfverk hann
 hegnir hann svo að dugir.
133. Endurlausn er lausn frá sýnd, Tit. 2, 11-14.
 lausn er hún síst frá aga, Hebr. 12, 5, 6.
 hugsi aldrei heimíkan blind,
 að hlífi ofs Gud til baga.
134. Og því síður hlífist hann
 hegning við að gjalda,
 sem ástin hans mun einíaman
 á agavendi halda. Drdskv. 13, 24.
135. Gétí' ei vakid guddómilig
 gjæðíka' er tárin felði *),

- vita skalt hún vekur þig
í vítið heitum eldi.
136. Svi mun skipud skylda vönd?
það skulum vér nú segja:
víst ei þarf Guðs völdug hönd
verkasólk sér leigja.
137. Máttur sképna ei megnar þar,
mætti Guðs svo létti; Postg. b. 17, 25.
en til líffins æfingar
ætlunarverk Guð setti.
138. Eingla þó einn drýgdi dáð,
Drottni' ei gagnid hynni;
æfing tóm er allt og náð *),
eins og barn þar vinni.
139. Lögmaðl vegna mannfins mun,
en maður ei lögmaðls vegna, Mark. 2, 27.
eptir þeirra áföðrdun
ætlun sýnist gégnar.
140. Heldur ei svo haldist við
hólða milli fridur,
líffins aðill lögmaðl
lét í hjörtun niður.
141. Lífs ef nauðsyn laungum þrá
lypti' ei spennifjörðrum,
reklar þyrstu' ei rekast á
réttar svíðs á jörðrum.
142. Hefðum ei fullt í fangi vér

138. Matt. 20, 1—16. Luk. 17, 10. Eph. 5, 1. Matt. 5, 45. 48.

- ad fylla það ofþ bæri,
ætlunarverkið okkar hér
oflitið þá væri.
143. Ad glíma við sér minna mann,
má ei framsör veita,
en jafninginn örfa kann
allra frapta' ad neyta.
144. Ætlunarverkið okkar þó
á ad vera stærra,
æfingin þvi áfram dró
og alltaf þokar hærra.
145. Herdum fleiðid helgunar,
þó hljótum sjá hid illa *);
aldrei hér ofþ ætlað var
allt lögmalid fylla. Job 4, 18.
146. Viljir þú minn vinur sjá,
vér það hvörnig sonnum,
endurlausnin eilífd frá, Eph. 3, 11.
áfoerdud er mönnum. *)
147. Aldrei Dittkan ætlar sér
annad enn það sem verður;
og um manninn vitum vér,
ad vertinum er af gérður.
148. Framfarar — ef firðar — magn
feingid hefðu þeigi,

145 * Phil. 3, 12. 2 Pét. 3, 18. Hebr. 12, 1, 2.

146 * Róm. 11, 32. 2 Tim. 1, 9.

- løgma! ofþ ei gérbi gagn,
gjætum þróast eigi.
149. Lífinu magn þad leibbeinir
(lítt þann eingil gjæða!)
um eilífðanna eilífðir
upp til ljófsins hæða.
150. Lítt, ó maður, líffins tign!
Lausnara þakfir tjáðu!
opna hugstots augun flýgn!
elstu Guds' nú sjáðu!
151. Lát þann eingil leida þig
um lífs hÉrvistar stundir!
þá mun þýrðin sýna þig,
sem ert búinn undir.
152. Viljirðu gÁnga vitstu stíg,
og verða fóronaður,
einhvurtíma ættir þig
áfram herða, maður!
153. Dygdin hátt upphækkar líf,
helgun menn ef vanda,
stórum þegar stælar kíf
stríðid holds og anda.
154. Góldid ekki held eg spíllt, Matt. 26, 41.
en heimti blindt náttúra; 1 Móf. 3, 6.
líft eru þýrin löstum tryllt,
lífa með úlfbúð síra. 1 Móf. 1, 31.
155. Ef hold vort aldreí anda mótt
ættartÁnga bæri

- af dygd hér talðri' ei sæmd var sjót,
sofandi gánga *) væri.
156. U því dygd að æfast hér
af orðugleika þessum;
eptir stríðid endað vér
allt þá lífid blessum.
157. Þegar ekki þrennt er stríð,
þá er einginn sigur;
af Krapta' áreynslu kómur í lýð
fjarfurinn háfamligur.
158. Gyrndir vinna' ei gagn það eitt,
er gjördum nú um tala;
líkama þær líf fá veitt,
líkna, vernda' og ala.
159. Margopt skéður meigum sjá,
menn þó skýldum gleymi,
að stjórntaumana' ei stríðir á,
Stýrir alls í heimi.
160. Þegar Guði þóknast ei
að þraungva vondum lýði,
sjer hann betra að fimbulsley
fram sem horfir skríði *).
161. Reynslunnar ef rækjum vott,
réttvel gétum fundid :

155. *Somnambulismus*. Kraptanna stríð miðar ein-
midt til að veita lífid.

160 * Ef. 55, 8. 9. Matt. 13, 29.

ad er á spordum illt og gott
einatt samanbundid.

162. Skilningstréd ef bærist brott,
björk lífs fólud stædi;
ad vettugi haft þá verdur gott,
ef vondt er ekki' ødrum þrædi.
163. Gjætum þess hid illa er
ætíð vøntun gjæða;
aður enn þessi eignumst vér,
á ofþ þorsti mæða.
164. Zerrans gjøf er hvørgi þá
heimskan sem vér drøgum;
hún vort ódal eilífd frá *)
er með réttum lögum.
165. Zennar dóttir sønn er synd,
sjálfir hana eigum;
módur fylgir fóstur kind *),
finna rétt það meigum.
166. Rétt ad hugsa ríður á,
rétt ad elska lífa,
rétt ad meгна', ef móti þá
mællir girndin rífa.
167. Vítka, elska' og viljans megn
vinna bygd og glæða;

164 * Eins og ofþ frá eilífd vantadi tilveruna, svo vantadi ofþ einnig vítskuna; en vøntun vítskunnar er heimskan. Þess vegna er heimskan vor frá eilífd, og vora heimsku hefir aldrei annar átt. 165 * *Partus sequitur alvum.*

- sé vort þessum sinnið gégna,
 svo er þar vøntun gjæða.
168. Sérhver þegna', er syndga vann
 síns í huga rennu,
 verður ætíð vanta þann
 að visu eitt af þrennu.
169. Vøntun þessi meidir mann
 með samvitssku stíngum,
 af því valdið ei fékk hann
 yfir tilhneigíngum.
170. Einsog fyrr er ætíð þjóð,
 enn sér lögin setur ;
 girndar áður vald fram vöð,
 enn vitid stjórnað gétur.
171. Álpa girndir óvit með,
 eins og skríll er gérður,
 uns að stæði skiljast réð,
 og skínsemi drottning verður.
172. Greinarmun þann gjöra stalt :
 gét eg hann aldrei skrífi,
 sakleysid er sumum valt,
 situr heilagleiki.
173. Saklessis hin mæra mynd
 megnar ei neitt við skordast, 1 Móf. 3, 6.
 heilagleikinn hatar synd,
 hana kann því fordast. Matt. 4, 10.
174. Eins og bóskell óskrifad
 er sakleysid tóma ;

- áfovrdun nær ekki það,
 ef ei fær vitsins ljóma.
175. Grein að læra góðs og ílls
 Gud ofs ætlað hefir ; 1 Mós. 2, 9.
 Kristi dæmið vörn er víls,
 vísuna þar um gefur.
176. Kantú sjá að Kristó var
 fannugt það hið illa ;
 og sú vitskan ávört þar,
 að eingin tældi' hann villa.
177. Heilagleikinn hatar íllt ;
 hann það gjæti þeigi,
 væri svo hið vonða stýlt,
 að vissi hann þar um eigi.
178. Það hið illa þekkja fyrst,
 þurftu menn að læra,
 að helgun sína þjóðin þyrst
 þæði síðan fjæra. Matt. 5, 6.
179. Það hið illa ef þekkja skal,
 þurfum fyrst að sjá það,
 annaðhvört á öðrum hal,
 ellegar sjálfir tjá það.
180. Utum nægir ei með því,
 að hjá synd þeir sleppi,
 ef heimskan situr hjörtum í,
 er henni másté' að léppi.
181. Ef A d a m s hefði' og E v u byggð
 eingin reynslan meðið,

- heimskan sòm í hyggju byggð
hefði fólgin setið.
182. Svo hún yrði sjen við ljós,
sendast raunin átti;
þar af kunnir karl og drós
kunnast vit hvað mátti.
183. Í alheimstjórnun ekkert slis,
við U d a m s fallið stéði;
heldur einmitt áleiðis
áframhald þar réði.
184. Er Guðs stépnar óþúngis
ekki' úr lagi geingin*);
henni stjórnar höndin viss,
en hending slifa eingin.
185. Lýdir hljóta lærdóms til
á ljótri heimsku falla,
lærir hvør ein stépnar (eg stíli)
af stáða hyggni alla.
186. Ellegar hljóta ófarir
annara þar um fræða,
ýta hvorra ofis fyrir
undir verða' að blæða.
187. Guð upp tíðar vindur ves,
vitsku til að glæða;
því ef reynslu gaum eg gíf,
gjörir hún best mig fræða.

184. *) Heimurinn er ekkert smíðastífi, er höfundurinn stífi
hafa sett frá sér, þá smíðað hafði.

188. Þóttur gjæða verður því
 á vitfku búfi þanda,
 hans þeim fyrri enda í,
 til uppfræðingar standa.
189. Eingin þurfti eilífðar —
 eða tíðar — gánga,
 ef alfullkomnan ætluð var
 ofþ í vofðum stránga *).
190. Þætur Drottinn lauk á fold
 af litlum vísi gróa,
 • og yfrid feint hans aukast hold,
 unð ad blómstur glóa.
191. Svo' er allt líf, og sálin manns,
 sér ei mjög það flýtir,
 góða mundin gjafarans
 gáfunum lángsamt býtir.
192. Hvi svo haga Þitþkan vann?
 vel má sumt um hyggja:
 ad géfi ei fyrir enn girnist manni
 gjöfina feginn þiggja.
193. Þó vér gjæðum æðstum ad,
 á augabragði stýkkjum,
 ei nóg dhymætt yrði ofþ það,
 óþyrstir vér drifkjum. Matt. 5, 6.
194. Djúpann sváfum dúrinn vér,
 dauðt þá vórum efni;

189 • Þitþkan er ætluð til ad lærast, en ekki til ad flapaft
 í mann heil, eða í einu.

- vor að hálfu vöknud er
vitðan af þeim svefni. 1 Cor. 13, 9.
195. Sér af leti, heimðan blind,
og holdðins tregða k mur;
heimðu f lgna s nir s nd,
og s ta hriflan lemur.
196. S n skal vekja af heimðu blind,
hyggur svo menn verði;
og hvetja hina l tu lund,
svo lifid þrapt sinn herði.
197. Heimða, freisting, s ndin, s t,
er sannur þisslar vegur;
en lofs  r myrkri leidir  t,
  lj s d vitðu dregur.
198. Sreystringin, er nefndum n ,
notin s nn kann veita,
yfirheyrsla  tti s 
   sting vitðu heita.
199. D nd gj di aungvum f 
 rfad lysting beimi;
svipuna  ls þvi meingi' ei m ,
missa fyrst  r heimi.
200. R tt sem borg   lopti ei m 
laus fr  j rdu h nga;
hvila gj din illu  ,
ef þau flulum f nga.
201. S u fr , n r þekkir þad,
þj ðin virtu fl r  ,

- laung svo eilífd liggur að
ljósinu sem Guð býr í. 1 Tím. 6, 16.
202. Ymislegt þó ofþ í heim,
ófullkomid mæti,
er hið sama ætlað heim,
að það sjálfur bæti.
203. Hestinn temja hljótum vér,
og hold þá girndir æða,
menta barn sitt manni ber, Orðskf. 22, 15.
úr málmí forann bræða.
204. Þó menn sínu edli í
ymfann fora finni,
ber þeim sjálfum bæta úr því,
að björgun líf sér vinni.
205. Ætlaður manni aldrei var,
algjörleiki' í fyrstu,
heldur orfan umbótar;
á það líta virðstu.
206. Annars mundi ekki veitt
ofþ framfarar magnid,
og reynsla, sem fær lýði leiðt,
lífi færði' ei gagnid.
207. Algjörleikann eilífa tíð
egum vér að læra;
mundin Guðs svo megnar lýð
að marki settu færa.
208. Orðugleikinn allskonar
einmidt frapta nærir

- aptur líffins hlíðan bar
birtu, er hressing færir.
209. Eins Gud dýrum ablaun bjó,
allt er mælt og veigid,
manninum ætlað meira þó,
er mest hefir kraptu þegid.
210. Eld án mædu ei sér slá
undir Guds hönd færi,
þolinmæði' í þrauta stjá
þæga sfin ei bæri.
211. Þraut sem lídum meiri, ei mun,
enn móti funnum berjast,
ein er líffins ákvörðun,
illu læra' að verjast.
212. Þó mæti hvört það mótlætib,
sem má í heimi vídum,
himna fódurs hlíðina víð,
hræðslulausir stríðum.
213. Þondt ef ekki væri' í heim,
viðsum ei Guds að þyrstum;
í fadmann stunda' á fódur þeim
frammar ekki hirðtum.
214. Þort sem barndóms vanmættib
við foreldra bindur,
eins hið vonða óhæfð
ofs að Gudi vindur.
215. Ef kynnum ei um kvalning ús
kenna okkur sjálfum,

- heldur eikar vggdrasíls
 aumum bygðdar hálfum.
216. Mundu þá ei meidar seims
 meinin þeim um kenna,
 er gróðursettann hefir heims
 háfann pálna þenna?
217. Hans þá mundu hjálpar síft
 í hørmingunum leita,
 hann sinn óvin héldu víft,
 er hatri mundi beita.
218. A elsku Guds ef vill ei vel
 vermaft lífs apaldur,
 er hans blóminn allur hel
 einð og þviti kaldur.
219. Gud er sjálfur líffins lind
 lángræust hin fyrsta,
 til uppsprettunnar esft á tind'
 á því mann að þyrsta.
220. Ef hásti sá, er hótar synd,
 hefði ei mátt sig sýna,
 elskan Guds í æðstu mynd
 ei þá funni skína. Jóh. 3, 16.
221. Detta leid ofs Drottinn þá,
 og dýrdlega reyfti á fætur,

B. 215 og 216. Ef vér ekki gjætum kénnt ofs sjálfum um
 hid illa sem kvætur ofs, heldur hástab vorum heiminum, þá
 mundum vér kenna Gudi um það, þar hann skapadi heiminum.
 Vggdrasíls-afkur í Eddu er heimurinn, samliktur við tré.

- svo heimurinn sðan høgunum á
 hefði meiri gjætur.
222. A æfiskeiðs þá veltum váng,
 varúð fénnir þetta;
 aldrei lærir æflan gáng,
 ef aldrei fær að þetta.
223. Skuli verða reynslan rík,
 og rétta speki fátga,
 hlýtur öld sér aldrei líf,
 ymsa vegu gátga.
224. Þegar heims af sögdum síð
 sjeft hefir allslags tægib,
 reglufagra Réttlætib
 rétta sýnir lagib.
225. Skammar franski skómmín frýnd
 skal til sýnis vera,
 og svo veröld allri sýnd
 áminningu géra.
226. Ef áminningar ekki hér
 af annara feingjust vítum,
 allt að reyna' á sjálfum sér
 seinlegt mundi ýtum.
227. Þþju skipta ýtum þar,
 að sér vinnu létti;
 ýmsir reyna ísinn þar,
 svo allir ei niður þetti.
228. Einsog félag um vörn heim,
 út fór skarinn manna,

- vitkufjallfins *) víðann geim,
 víð þess rætur fanna.
229. Það sem nefnum vitku vér,
 er vitur stundan gjæða; Job. 28, 28.
 ættarvoipinn á sér ber
 af Alspekinni hæða.
230. Ef allir geingju eina leib,
 einginn hinar sæi;
 mannleg vitka' á myrkra heid'
 í mjóum einstígg lægi.
231. Veröld í ef viljum hér
 vitku leidir fanna,
 hennar bæma hljótum vér
 hyggni gángstíganna.
232. Séradsdómur heita má,
 (eg held þá líking sæma)
 er egin breitni ýtar ná
 og annara líka að bæma.
233. Sjálfir fyrst þó bæmum þjarft,
 svo drótt veggstíma ljómi,
 langtum framar lærist margt'
 lýdum af efsta dómi.
234. Ur öllum heim nær allt bæmist
 af Jesú, má gittka:
 að ósegjanleg ablast fyrst
 öllum mönnum vitka.

228 * Vitkufjall er hér vitkan sjálf samlikt víð fjall. Rætur
 ur þess er það af vitkunni sem kannað verður í þessu lífi.

235. Mun þá ferhyor meining raung
af Meistara hljóta fræðslu;
en tómlatinu typtan straung
tilbýr rétta græðslu *).
236. Grein margbreitt *) sem gjörift þá
glögg á farsældinni,
ýtarlegast örfa má
eptirtekt og minni.
237. Dhötud, en sjen þó, synd
fitt fær brennimerkid,
svo auðkéndur svidi og mynd
sjálft á bendi verkid.
238. A tilfinnan, svo mínki móf,
merki Drottinn setur,
að standi líft og stafur á bóf
stýlad vitstu letur.
239. Ekki flokknar eldur fá,
einnig vitstkan brennir, Sóh. 3, 20.
andvaralaus þann misða ei má,
magnar hann líf *) og spennir *).
240. Ef ei sveiktur eldur fá
upp þá vakid gjæti.

235 * Luk. 12, 47. Matt. 7, 21 — 23.

236 * Róm. 2, 6 — 12. Matt. 25, 31 — 46. 1 Kor. 15,
39 — 42. Matt. 11, 22 — 24. Luk. 12, 47. 2 Kor. 9, 6.

239 * Ef. 26, 16. Safnvel heidingsjar hafa hitt á, að ann-
ars heims hegningar gefa bæði vitstu og góðann vilja. Birg.
W n. 6, 620. * Luk. 16, 27 — 30.

eilífur dauði dæpur þá
dróttum yfir sæti.

241. Eilífur dauði ætlum vær
að rétt nefndur heiti,
ef albrei maður orku fær,
er álvörðunar leiti. Eph. 2, 1. 5. Gól. 2, 13.
242. Þ hvad vitstán orkar skjýr
í alvöru rúnum skráða! Ef. 26, 16.
örfar sú og undirbjýr
alla menn til dáða. Lúf. 16, 27—30.
243. Undir föllun upphæðar
á sú vitstá að búa;
öll skal þjóð til iðjunnar
allðar nýrrar snúa *).
244. Svörjir þá vel stæðu' í stétt,
og stund á bygðir fjæmu,
skjótt mun vegið skarpt og rétt
á skálir meta næmu.
245. Eða mun Guðs ekki þá *)
eins réttlætið skína
og miskun, hvored öldum á
ei kann geislum tína?
246. Eða mun Guð ekki bygð
aðra vilja meta

243 * Matt. 25, 21 — 23. Lúf. 19, 17.

245 * Sálms. 136, allr. Ef. 57, 16. Sálms. 103, 9.
Mich. 7, 18.

- enn hérna gjörða heims í bygd?
 hvað þá einglar géta? Matt. 6, 11.
247. Eilífðar eg aldir reð,
 allt er gjæðsku féðja, 1 Jóh. 4, 8.
 svo grær vitfka og sálar þref
 að svibar agans gleðja *).
248. Að hafa unnib agans til,
 albrei það samt gleður;
 en það geingur eina í vil
 að af honum mentan' skéður.
249. Þbran laung sú albrei grær,
 er abladi tíð burt runna;
 samt þeim gleði góða ljær,
 gott ef stunda kunna.
250. Þó víti skamtist háfka heitt,
 og hegni eilíflega,
 Guð við betrun gétur veitt
 gjæði' er móti vega. *)
251. Eingin miklast ósköpin
 almáttugum Drottni,
 að eilífa hans orka svinn,
 þau ótal bæta þrotni.
252. Eilíf hegning annað mun

247 * Hebr. 12, 4 — 11. Salm. 145, 14,

250 * Til þess að mótmála ekki Ritningarinnar bókslaf, en géta þó viðkomid hugleidingunni um þann eilífa ljærleika og réttlæti, þá segir kvæðis höfundurinn þetta, og fleira eptirfylgjandi.

enn útskúfun fullgérða;
algjörleg kann útskúfun
ei frá Drottni verða.

253. Útskúfa Gud aungvum kann
frá ætlunar setta merki;
ei þarf fasta hjólum hann
heims úr sigurvefki.

254. Söfudtilgáang hygg eg þar*)
hegning aldrei vera;
heldur meðal mentunar
mann fullkominn géra.

255. Mun Gud skapa sképnu kind
í skélfingar þá rötun,
ad hún fyrst í sökvi synd,
og svo eilífa glötun *)?

256. En þó sumum hafi hann
hegninguna' ákvarðað,
þeim hið góða Þor sjón fann,
ef frelsun þeirra varð það.

257. Athuga þeim unnt sé hljóðs:
Ulvís skapta lætur
adgreiningu ílls og góðs,
eins og dags og nætur *).

254 *) 2 Pet. 3, 9. 1 Tim. 2, 4. Es. 18, 23. 32. Es. 33, 11. 1 Tes. 5, 9. Salm. 145, 9. 10. Mich. 7, 18. Salm. 103, 9. 255 *) Þar hann sjer allt styrkfrám þegar hann skapar hana.

257 *) Þið illa er uppá sama máta framkomib sem nótt=

258. Er það Drottins ásett ráð,
sem alla veit fjárfjódu
að eilíft skundi ýtar láð *)
illu frá mót góðu.
259. Er svo lífid ætíð nýtt,
ætíð betra' og betra,
einsog á vorin fagnar fríðt
fyriríng fólbu vetra.
260. Alheimsfesting einnig mót
útskúfunum rædir;
ófarfæld má aukast ljót,
eynd sem fleiri mædir.
261. Því meir himin þjóðin sjer
þaktann stjörnu grúa,
þeim mun fleira úrkast er,
ef útskúfun má trúa.
262. Heimis ef fáum gjörla gáb,
þar gumar störfín eiga,
er svo fléttad eilíft ráð,
að útskúfast ei meiga.
263. Dondra þurfti vörunar,
svo veftust dáðir svinnar;

in. Róttin er vöntun sólarljófsins, hið illa er vöntun andlega ljófsins.

258 * Skeibvöll.

260. Himininn mundi glata sinni fegurð, ef hann fýlði fjölga þeim eilíflega ófarfælu.

orsök finnst því eingin þar
útskýfunarinnar.

264. Adfall hefdi aungva dáb
ef eingin reffing væri ;
en eingin reffing yrði háð,
ef eingin synd viðbæri.
265. Ef virðum harðt til varúðar
væri ei reffað stundum,
ordin lög máls ekki þar
akta þá vér mundum.
266. Dfs á dæmis advörun
er því nauðsyn heldur,
sem girndin ein þá ginna mun,
Guds ef ótti' ei veldur.
267. Þið góða verka, í öllum eins,
ekki Drottinn mátti, Eph. 1, 4.
Því dæmið feingi ei dug til neins,
er draga lífs til átti. Fil. 2, 13. 2 Kor. 3, 5.
268. Allir jafnir yrðu þá,
en einginn lífið hreppti,
daudinn lægi þapur á,
dugnað allann hepti.
269. Ad adra leidi á undan Gud,
en adrir seinna fari,
eru svo ráðin áfverðud,
áfram kómst þá skari. 2 Tesß. 2, 13. 1 Pét. 1, 2.
270. Ad andans gjöf svo ójafna

- allt mannfýnid þáði *),
eigna má því eilífa
Nispekinnar ráði.
271. Hann eitt kérið heidurs til,
hitt þar lægra setur, Róm. 9, 21.
þó með sínum ástar il
eins þau bæði metur. 2 Tím. 2, 20. 21.
272. Mennt sem anda móti stá,
miklu sæta banni;
lofad villast ljósi frá,
svo lofs þeir komi' að fanni.
273. Góði Kristri gjæt þess mann,
gjæðska Drottins það er,
og að viltra einnig hann
er elsturkur F a d e r .
274. Honum lítt um litla stund
lofa þeim að villast,
síðar rétta mun þeim mund,
er meiga til aðhyllast.
275. Einmidt hegning er sú mund,
er þá kann leidrétta;
þó að sárt þeim svíði und,
samt er heilnæmt þetta.
276. Þittskan máta valdi þann *),
svo veit Réttlætid skína,

270 * Róm. 12, 3. 1 Cor. 7, 7. 12, 7. Lúk. 8, 5 — 8.

276 * Þorsin krefur það, reynslan sýnir það, ritningin kinnir það.

ílls og góðs því annars kann
ei miðmuninn sýna.

277. Þ réttu bæði og raungu skal
ræda' en hværgi þegja;
um allra handa vitöku val
„vótum” á að segja.
278. Annars mundu mennirnir
mæla' á stalli teptir:
eigum halda uppeptir,
eda niðureptir?
279. En eilíf hvörnig útöskun
til Uréttlætis náði,
ef þar ganga allt svo mun
að ákværdudu ráði? Post. 4, 28.
280. Einn að skapa í eilíft fát,
að annar farsæll verði,
á réttlæti fyr reyfti hát, *)
enn rekka mun svo gérði.
281. Mælit það: ei mýlðu nauð,
með sem þrestja völdir! *) 1 Cor. 9, 9.
yndi mannsins, er hann braut
móti' eilífum þorsta ei gylðir.
282. Dgn er hugsan íll og fljó
að ætla Þödur hæða

280 * Col. 3, 25. Róm. 2, 11. Post. 10, 34.

281 * Það er: sá sem erfidar, njóti góðs af sínu erfði; sá
sem þolir hegningu fyrir aðra, njóti líka góðs af henni sjálfur.

- med ásetningi og alúð þó
 olbogabörn sér fæða! Sálms. 145, 9.
283. Þ þann gjörðann órétt þér
 elflu Faðirinn góði!
 þér, sem faðmar allt hvað er,
 og áft með ritar blóði. 1Jóh 5,8. Matt. 7, 11.
284. Af sendingu þíns Sonar bert
 sjeft að heim elskadir, Jóh. 3,
 og því treysti' eg að þú sért
 öllum besta Faðir. Matt. 7, 11.
285. Syrirbyggjan fegur þín
 finnur tryggar leidir;
 elskan sém er eilíf skín
 um allann heim sig breidir.
286. Þ nú taktu' ofs öllum frá,
 (ef óst má fylla mína)
 skýlu *) þá sem stýggir á
 skjæra Hátign þína.
287. Mannahatur's braut er breid,
 þá bragnar aðra stýggja,
 ef úrköst Drottins, okkur leid,
 ætlum hjá ofs byggja.
288. Einginn gétur elskad Gud,
 þá ætlar hann sig að hata;
 sú myrka hugsan meinþingud
 manni um stund kann glata.
289. Gud það launad gétur eitt,

286 * Meininguna um þá eilífu úrkúfun.

- er gæfid sjálfur hefur,
og heilla til ofs hegning veitt,
hann meðan ekki gæfur.
290. Ef vitfkan eigi kémur hjæn,
kunnnum fljótt þess gjalda;
fannleiks ást ef ver ei væn,
við rís mædu alda.
291. Vilja styrk ef vantar ofs,
verdur framkvæmb eingin;
þau ef ekki þiggjum hnofs,
þolum kvala streinginn.
292. Réttlætis sú raustin er,
sem reka skal og knýa,
að ófeingna menn abli sér
en nú gáfu nýa.
293. Allt hið góða Guð ofs ljær *)
gjörir ofs andinn fræða;
hitt, það vonða ekkert er,
utan vøntun gjæða.
294. Vilja' og framkvæmb verkar hann,
vitna heilög fræðin, Phil. 2, 13.
uppørfanir veita vann
að velja' og fánga gjæðin.
295. Af okkur sjálfum ekki neitt
orkum hug um renna,
það er vor af Drottni veitt, 2 Cor. 3, 5.
bygð er vill ofs kenna.

293 • Sal. 1, 17. 2 Cor. 3, 5. Söb. 6, 63.

296. Svad er madur (hermbú mér)
er hefurdu' ekki þegid? 1 Cor 4, 7.
gáfur brúfun gagnid er
af Gudi þér út vegid.
297. Brúfunin þeigi okkar er,
því uppörfanir gaf hann,
og samhljóðun edlis ljær,
af sem tekur vafann.
298. Þæfnisdómur ekki á
við alla sami þegna,
uppörfanin allt eins má
ólíft sálum gégna.
299. Uppörfanin ávört þer,
andans gjöf og trúin,
líft og ferhvör okkar er
undir þessar búinn. Lúf. 8, 4-15. Róm. 11, 8.
300. Edli manns er ótalbreitt,
og ýmislega vanid,
örfun sama ýmsum veitt
óþafnt fleid fær þanid.
301. Hálf er fjónin höldum gérð ·
hvar sem leiti náum;
myrk er ofþ ófarin ferð;
fram undan ei sjáum.
302. Skýrt má vera skiljandi
skini gjæddum þjóðum,
að einginn vilíft viljandi
vitfkunnar á flóðum. Eph. 5, 29.

303. Vel ef þekkti þrófaldinn
þann í hugsun feldi,
mundi sig ei madurinn
mædu selja velði.
304. Gjörift manni gjættan þúng,
gétur valdið þínu
viljans bönd hve vitstkan úng
vesur að hjarta þínu.
305. Hönd Guds midlar hans að vild*),
hinum gefur stöð, Róm. 11, 32.
hans óbrigdul hittir snild
hentugleikann tíðar*).
306. Mundi hann ei hafa rétt
á hjálmi líffins hta
ljósin sveikja á liljur sett,
lángsamnt þeim að bíta?
307. Kénning reynslu gjörift glögg
af gjafa lángseminni;
einmidt líffins orfar rögg
að árelstrana finni.
308. Þegar fyllir firða um allt
fullkomnanin lánga,
þá mun borgast þúsundfaldr
þessi mæðan stránga.
309. Þharas gefa hlýðinn hug
Herrann ekki vilði;

305. * Róm. 9, 18. 11, 8.

— * Róm. 11, 33. Þost. 1, 7. Þost. 17, 30.

- af því hœndin almáttug.
 öllum kunnug skýldi. Róm 9, 17.
310. Undirbúinn illa var.
 æðlingur að gægna,
 heidinglegrar hjátrúar
 hans inngrónu vegna.
311. Hefði Pharaó feingid skipt
 við fylkir David anda,
 hans þá mundi hærra lýpt
 hlýdni' í ritum standa.
312. Alla tilraun ekki hér
 við ýmsa reynt Gud hefur,
 þá að betra; þetta mér
 þess von síðar gefur.
313. Ef Tyrus hefði' og Sidon sjeð
 og Sódóma fraptaverkin.
 ydran hefdu' í öflu tjeð,
 og önnur hlýdnis merkin. Matt. 11, 23.
314. Sódóma hin sama var
 seltud eldi raudum; 1 Mós. 19, 24.
 að virðum sett til varúðar
 vekji af syndum daudum. Júð. 7.
315. Misjafnt Gud ofþó midlar pund, Matt. 25, 15.
 misjafnt ávæxt krefur, Lúk. 12, 48.
 krasan orfar ýta lund,
 allt því Drottinn gefur.

310, Þetta ætlar höfundurinn til að útfýri forherðingu Pharaóns.

316. Kröfuna eflir auglýst náð, Róm. 8, 3.
um elskuna Guds hún spjallar,
þessa trúin gétur gáð,
Gud sinn Födur kallar.
317. Gud uppbyrjad góða verk
gjörfullkomnar þanninn,
líffins til svo líknar sterkt
leidir Guds hönd manninn.
318. Þitstu, elstu' og viljans fjer,
vefur Gud og nærir;
hann því fyllir allt hvað er,
eblir líf og hrærir. Post. 17, 25. 28.
319. Erum vér sjálfir ekki neitt,
ekkért því vér megnum,
fer ofþ Drottins ablid eitt
sem ægir báru gégnum. Post. 17, 28.
320. Af abli Drottins orkum vér,
abl það hugann fyllir, 2 Kor. 3, 5.
elur kjærleiks eld í þér *), 1 Jóh. 4, 16.
örfar vilja' og stillir. Phil. 2, 13.
321. Sköpun þannig skiljast á:
skapa' er ekki að smíða,
heldur egid ablid ljá *),
ákvarda og prýða.

320 * Þetta má líka sanna af foreldra ástinni og sjálfsefni
unni, sem eru berýnilegar Guds raustir innan í ofþ.

321. Samanber það sem síðar sagt verður um myndun alls
líkamlegs efnið, eða almagnselfunna, (415).

322. Utstúfunin ekki þá,
 Almáttugum lyndir;
 sjálfur Drottinn øblin á,
 ótal sett í myndir.
323. Þyllir Guð svo eitt og allt,
 afgrunn djúps og hæða; Jer. 23, 24.
 honum ei þó eigna skalt
 hið illa, vøntun gjæða. Sak. 1, 13.
324. Dfullskipad er þar rúm
 að alþekinnar ráði,
 unð uppljómar ljósið hím, 2 Kor. 4, 6.
 líf sem eptir þráði. Eph. 5, 9.
325. Annars þurfti aungva tíð
 í sköpunarverki,
 ef algjörleikans ár og síð
 allt í stæði merki.
326. En þá væri umbreiting
 alleina til stæða,
 og lífið allan heims um hring
 hördust fyrðar stæða.
327. Einmidt lífið yrði þar
 ofð klettfastur dauði;
 breitingin til betrunar
 bætti þess ei audi.
328. Þú náttúran er svo gérð,
 að aldar leiki' á hjólum;

- ætlud lífi er eilíf ferð *),
eins og himinsólum.
329. Algjörleik er ekki að fá
hjá endanlegri veru,
einnig himnar himnum á
hreininir þeigi eru.
330. Ofð að tíðin finst á ferð,
en fast að rúmid standi,
þetta einmidt Guðs er gérð,
Gjæðskan bæði þandi.
331. Þöntun gjæða virða flýr,
vitfka og ljósid mæta,
ó hvad sí er dásemd býr
Drottins! þess má gjæta.
332. Eilíf gjæðin eigum í fáng,
hid illa' á baki flýr ofð,
þess hid fyrra þrauta stáng
þekking sælu býr ofð.
333. Þlesun þvi er baða til,
blesun hin að framan,
blesanir um ofð báðar stíl
bindast höndum saman. Róm. 8, 28.
334. Nú við tíðar fagurt frón

328 * Menn ímynda sér sumir að annars heims líf verði óumbreitanlegt; en sú meining er á aungvu byggð, því líffins eðli er að hreifa sig og fullkomna. Guð er einsamall hér frá undantekningum, sem er afsullkominn.

329 * Matt. 19, 17. Job. 4, 18. 15, 15. 25, 4 — 6.

- fagnadar vér nutum,
 aðra rúmið opnar sjón
 í samtíða hlutum.
335. Þjófsins tröppur lítum þar,
 líf sig ójafnt bálar;
 ofþ framfarir eilífðar
 einþ og þpegill málar.
336. Aður mæltum um það vér,
 þá andans gáfu töldum
 ójafna, nú birta þer
 þetur lífs af gjöldum.
337. Það ei lýðir þakka fláp,
 að þann í lögðu fjóði;
 og hafi þeir tómunum haldid fláp,
 þefna síft af móði.
338. Aungvann Gud því áfakar *),
 við aungvann neitt hann metur;
 þegnir lýð til lækníngar,
 með launum styrkir þetur.
339. Ginnig mættu einglarnar
 undirtaka og feigja:
 „ónýttir þjónar erum vér“ Lúk. 17, 10.
 þá ei frá réttu þeigja.

338 * Afþökun sú sem er í samvitskunni miðar eiuúngis til þetrunar, en ekki til útþökunar; hún er lík því að þadir áviti barn sítt, en ekki því þegar sakþökunari áþjárir sinn móþpart. Maður áfakar sjálfann sig af því honum er annþ um sjálfann sig, og er það Guds ráðþökun.

340. Þarf ei neina þjónkun Gud,
því hann allt kann verka;
øll er sképnan upptendrub
af hans frapti sterka. Jóh. 3, 27.
341. Svad á Gud ad gjalda þér,
gjof hans allt þar sonnum? Róm. 11, 35.
verðskuldan því eingin er
einglum hjá né monnum.
342. Endurgjald því aldrei var
ædsta mid Réttlætis,
heldur orfun alúdar,
og lifnadar bætis.
343. En þar gjöldin gefid fá
góða viljann meingi,
reifna þau sem medal má,
menn sem helgad feingi.
344. Ef réttlætis ei raust er herð,
reffum ekkert geingur,
en það setur allt á ferð,
eins og flukku streingur.
345. Stillikólfur heptir hjól,
ad hardt um of ei renni,
holdid eins þá hindrun ól,
er hóf á flýti fénni.
346. Líft sem góður Gud það vill,
ad gjörum mót vondu stríða;
eins hann bauð ad ófá ill
æfi fraptinn lýða.

347. Ef stillikólfur flukku' er fær,
 flykkir hún streingi' út lánga;
 dygd ef spirning fýsna' ei fær,
 finnst sofandi gánga.
348. Alheims stjórnar undranir
 allt skal þetta kenna;
 andans kraptar eilífir
 einö og gángverf renna.
349. En ef Guds er alvara,
 að allir til sín nái
 hitt kann aldrei hjá fara
 að himin lofs þeir fáí.
350. Réttlætíð fær vissu veitt
 um vilja Guds hinn sterka;
 því ófyrirsýnju er orku beitt,
 ef ei kann lofs að verka.
351. Alvitkan hún er svo viss,
 er and' heims stýrir knörnum,
 að ei þarf fasta útbýrðis
 endurleystum börnum.
352. Dálmar eingin hindran höst
 Herrans ráðum fjörgum;
 hann þau streingir fjötrum föst
 að fram= eilífðar björgum.
353. Dvíska er skatna skól,
 skékur ei Drottins hendur;
 því Alspekinnar ekkí' í bóð
 orðid „kannsté“ stendur.

354. Ur óskapnað' hann alla tóft
 á handgripa villu,
 eins og vörðar velja bóft,
 vel kunnuga' úr hillu.
355. Alvitfan á undan las
 alla breitni manna,
 æfir valdi utan flas,
 egin vild féft fanna.
356. Ef Júdas aumann Skariot
 að ætlan leiddi ei feingi,
 hans í rúmið hafði ei þrot
 hólða', er ólíft geingi.
357. Óskapt syndgar ekki neitt,
 er það hugmynd tóma;
 sköpun mörðu' úrskilur eitt,
 hvör skuli forlög hljóma.
358. Af því hlýtur allt þar sté
 að ákvörðudu ráði,
 útvalinn hvör einn framsté
 af óskapnadar láði *).
359. Ut svo völdu æfirnar,
 í eitt Gud samansfentir;
 af því kemur aldarfar
 er einginn máttur breitir.
360. Því annann veginn ekkert fer
 enn ætlað Vitfan hefur;

358 * Utvalinn til sköpunarinnar, það er að skilja: valinn úr
 óteljandi eins mögulegum hugmyndum. (Mannlíking).

- og til þess nokkur tíni sér,
tilveruna' ei gefur *).
361. Allt er skodad eilífd frá,
effétt Gud því skapar,
utan hvar vid sjálfur sá,
ad sitt ei áform hrapar. Sálm. 139, 15. 16.
362. Allt er skodad eilífd frá,
aldrei Gud því reidist;
óvart kémur effétt þá, Post. 15, 18.
allt ad marki leidist. Jer. 32 17.
363. Allt er skodad eilífd frá,
effétt Gud því lídur,
utan hvað hann sjálfur sá,
ad sælu mesta býdur.
364. Samt útkressst til sælu fast,
ad samvitstu menn gégni;
á sig hvor ad ábyrgjast,
eptir sínu megni. Phil. 2, 12.
365. Ábyrgdar hvar orkan dvín,
í Guds Sorsjón stöndum;
æfast börn í umsjá sín
undir Södurhöndum. Matt. 7, 11.
366. Eginkjara ábyrgdir
upphaf vitstu kénir,
Dttinn Guds af alúð sinn
allann krapst þá spennir. Sálm. 111, 10.

360 * Es. 33, 11. Sálm. 145, 9. 2 Pét. 3, 9.

367. Ef ótti bædi' og adföllun
 yfir menn ei dyndu,
 fram ad sinni fullkomnun
 fara þeir aldrei myndu.
368. Elskan burtu ótta slær,
 ylnum glædir nýum,
 einð og renni røduð fljær
 rosa fram úr flýum.
369. Gleyimum aldrei Guds þó við
 gaungum leiðslu þráðinn,
 ad inn er fléttad adfallid
 í ákvørdudu ráðin.
370. Eina járn-hønd eg veit þá,
 er almáttuga fénni,
 vil eg nefna vødva þrjá
 vølduga í henni.
371. Sjálfselstkan er sett í þjóð,
 svo hegningar eldur,
 og viljinn frjáls er gjæðin góð
 gjarna kys þó heldur. Síð. 15, 14. 16. 20.
372. Þessi frøptug þrenning teld
 þángað manninn leidir,
 hvar eð sælan sett fyrir øld
 sinn út fadminn breidir.
373. Heimstkan sár með synda grønd
 sítum hjartad meidir;
 en sú gledur øblug hønd,
 er allt til dýrdar leidir.

374. Valid gjæða vanda fyllt
í vitsku og dygd mann æfir;
að géti á böndum gjæfu stíllt
geingid, eins og hæfir.
375. Ekfært dýr, sem efra ber,
eins er flægdum búid,
sem girndin þegar ginna fer,
og gétur véllum knúid.
376. Hoggorms flægd er halbin stærst,
og holds vér girndir sönnum.
að fyrirbodin glis fá glæst,
glepja sjónir mönnum.
377. Af því hoggorms heitid gaf
heilög ritning girndum,
er vort sakleysid vélast af;
þær vefjast hlíffja myndum.
378. Helvitid síu hegningin
hlid sitt opnar breida *);
afar = flægi andskotinn
ákast girnist veida.
379. Það sannleikur allt er einn,
ýmsum flæddur myndum:
„að virða funni varla neinn
varast hásta' af girndum“.
380. Ekfært dýrid ætlar sér
í óvinnar flónni lenda,

378 • Matt. 7, 13. Luk. 13, 24. Eph. 2, 2. 2 Kor.
11, 14. 1 Pét. 5, 8. Luk. 22, 31. Job. 1, 7.

- allt fyrir það þó einmidt ber
ad þeim hásta kenda.
381. Þaka' og bidja vinur skalt,
ad vjel umflýa kynur;
mátt fyrir Guds þú megnar allt,
medur trú svo vinnur. 1 Jóh. 5, 4.
382. Gudlegt sinnid gjøríft þá
Guds ef til þú bidur; Lúk. 11, 13.
fylgja Guds umgeingni má
gleði, ljós og fridur.
383. Þonin þjörfung vekja má
en vor forlaga = blinda
andvarann ofþ elur hjá
upp til segl ad vinda.
384. Skilft mér af til skyrteinis
skrum rökum tölbu:
ad ei kom vondt sem óvænt flis.
inní Guds veröldu.
385. Sid illa hlitur (eg svo skil)
einmidt lífid glæða;
vitsku Guds eg vitna til,
vill sú heimi gjæða.
386. Þindhogg aldrei Þitflan flær,
verdur allt henni ad hlýða,
eins á morgun og í gjær
er ellífa sjónin fríða. Es. 55, 8.
387. Það er valdi Þitflan svinn
verða' af aungvum þrjáub,

eins og spjald er eilífðin
 öll fyrir Gudi máluð.

388. Vegina leggur Vitskan þar
 verunum best sem hlýðir;
 eins og landkort umsjallar
 óframkomnar tíðir.
389. Viljinn frjálk ei varnar þvi,
 hjá verum í framtíð blindum;
 eru ráðin eins og ský
 ýmsum fenykt af vindum. Orðskv. 21, 1.
390. Þá ráð sín dylja limsk eda laung
 leið Guds hreint að heigja,
 Guds í viljans gaungin þraung
 gøtuna beint þær sveigja. Job. 5, 13.
391. Þondra þverúð vara kann
 víssa mælda stundu,
 sigur í framtíð setti hann
 sína fast í mundu. Job. 38, 11.
392. An Guds vilja einginn kann
 á jörð fuglinn detta *);
 hár eru töld um heilans rann,
 hugsa madur um þetta.
393. Allt hefir teingt svo á er hind
 æðsta hagleiks mundin,
 öll er sképnan ein hugmynd
 alveg saman bundin.

392 • Matt. 10, 29. 1 Kron. 29, 12. Job. 14, 5.
 Sálm. 139, 16.

394. Heimur fer ei hársbreidd frá
 Herrans ætlaninni,
 er hann frá eilífd horfði á
 í hyggju bjartri sinni.
395. Verdur þaraf veröld all
 vitskunnar í skordum;
 allða skodun opnar snjöll
 hvað ekki þekkt var skordum.
396. Ei meir rædir um það hér,
 þó eymdir mæði hördu,
 lífid glædir allt hvað er
 um uppheim bæði og jördu.
397. O þú dýrðar afgrunnid!
 unun kant mér sýna;
 himin, jörðin, helvítid
 hermir elstu þína! 1 Jóh. 4, 16.
398. Mætti' eg þína ísfelbt sjá
 og signa *) dýrðar ydju,
 himin sælann hefði' eg þá
 í helvítinu midju.

398 * Signa, er að blessa.

Y f i r l i t

yfir þetta veika sýniðhorn lífsglæðingarinnar
á þorum hnetti.

Talan telur lífsglæðingar meðölin, en sú innfirflada
vísar á erindið.

1. Astirnar.
2. Móðurlíffsins alúðarfulli tilbúningur.
3. Fæðingin.
4. Foreldra elskan.
5. Omagahálsinn.
6. Þroskunin.
7. Sjálfselfkan.
8. Fullkonnunarýsnið.
9. Zeidursýsnið.
10. Samvitðkan.
11. Heilagur Andi.

Hans almennuu verkanir:

- a) Helgunin.
 - b) Guds orð.
 - c) Trúin.
 - d) Elskan til Guds og náungans.
 - e) Huggun í hørmingum.
12. Endurgjaldid.

Þess áværtur er:

Þitka í breitininni, en hún er líffsins auga (103).

Sú elfka sem Gud elskadi oss með í sköpuninni, varir
ðumbreitt frá eilífð til eilífdar, því Alvitðkan fær ald-

rei neitt nýtt að vita, sem hún vissi ekki áður, hvors vegna þá er ómögulegt að hinni elskandi Alvitsku gæti nokkur tíma hugur snúist, svo Guð fari að hata þann sem hann elskadi áður. (104. 112).

13. Réttlæt看id eða reglan í endurgjaldinu. (113)

14. Fridþægingin.

Hennar skilmáli: (114)

a) Ydranin.

b) Trú sem betrar hjartad.

15. Fridþægingarinnar verkfanir:

a) Opinberan Guðs elsku.

b) Fyrirgefning syndanna.

c) Fridur samvitskunnar.

d) Sonar elskan.

e) Sú fúsa hlýðni.

f) Djörfúng bænarinna.

g) Guðs aðstod.

h) Sigur yfir syndinni. (115—117)

16. Jesú lærdómur og dæmi. (118)

17. Endurlausnin hefir fénnt heiminum þann lærdóm að réttlæt看id sé fædurlegt. (125. 128)

18. Endurlausnarverksins skelfandi raust. (129. 135)

19. Aklunarverk líffins, því til æsingar. (136. 141)

Þess viturlegi skamtur. (142. 144)

20. Selgunin. (145. 147)

21. Framfararkræpturinn. (148. 152)

22. Stríð holdsins og andans, væri það ekki, þá væri ekki heldur dygdin. (153. 155. 156)
23. Dygdin, hún er líf, ellegar dád líffins. (153)
24. Gyrndanna gagn. (158)
25. Síð illa í heiminum má ekki afveg eða strax upprætaft. (160)

Hvad síð illa sé; það er vöntun gjæða, vöntun verulegleikans. Gud er ekki höfundur hins illa, því hann er höfundur verulegleikans, og eyðileggjari þess illa. Síð illa er í rauninni ekkert, er sjálfgjört og þarf því ekki að tilbíast. Það hefir þessvegna aungvaun höfund. (163. 168)

Tegundir þess síðferdislega illa:

a) Vöntun vitskunnar, vöntun réttar hugsanar, vanþekking sannleikans, heimska, villa. o. s. fr.

b) Vöntun réttar tilfinningar, vöntun elsku hins rétta, hjærleikslæpsi, flæytningarlæpsi, dofinleiki, tómlæti.

c) Vöntun hins fræptuga vilja, lauslyndi, óstæðfesti, breiðfleiki, táplesi *). (168)

26. Síð illa meidir með árekstrum; með samvitksúfing og ótal hegningum. (169. 170)

27. Sakleysið og heilagleikinn. Misumuur þeirra. (172. 173)

Síð blinda saklæpsi er ekki mannsins ákvörðun. (174)

*) Þeir tveir síðari flokkarnir í b og c, eru orsakabir af vöntun réttar hugsanar, svo að heimskan, eða vöntun vitskunnar er undirrótin alls illa.

Ad þekkingu þess illa er vort fyrsta stig til ákvæðunum vorrar. (178)

En síðan er mannsins ákvæðun að vara til heilagsleikans.

28. Líffins agi. (194—198)

Þar nú lífid vort byrjar á heimskunni, þá er:

Freystingin eins og yfirheyrsla í æfingu vitsfunnar. (198)

Syndin er auglýsing heimskunnar, svo heimskunni verði refsad og útrýmt; syndin er heimskunnar sýnilega mynd. (195)

Segningin, hún er holl, þó þeim hegnda þyfi hún ill; hún veitir: (196)

Vitskuna eda hyggni af skadanum. 197)

29. Utssemi þess illa, sem Gud ekki vill hindra.

a) Syndin gjörir heimskuna sýnilega, svo henni refsad verði. (195)

b) Það illa rekur mann frá sér til hins góða. (201)

c) Réttir lífinu sjálfsbjörgun. (204)

d) Gefir alla líffins krapta. (208)

e) Rýr mann til að leita Guds. (213)

f) Sýnir Guds elsku. (220, 221)

g) Gjörir mann gjöttum. (222)

30. Mannkynsins margbreyttu leidir. (223—230)

Þær kanna vitsfufjallid eda undirbúa alvitfu.

31. Vorir dómur (héradsdómur) um vorar egir og annara gjördir eru ofs til leidarvísis í þessum heimi og til æfingar skinssemi vorrar. (231, 233)

32. Þessi dómur, sem leiddréttir héraðsdómana. Af honum sýtur (234—242)
33. Sú almenna vitka; þar dómurinn sýður í allra manna aughyn, þá dæmast allra manna leidir frá upphafi heims til enda. Þá sýnist hværr maður meiga verða svo vitur eins og hann hefði sjálfur geingid allar þær leidir, með öllum þeirra kröngumstæðum.
34. Gjöldin munu með margbreitni síni í farsæld eða ófarsæld gjöra dóminn glöggvann, tilfínnanleg; ann, minnisstæðann og uppörfandi. (236. 242)
35. Annarsheims föllum, því til hværs skal annars sú mikla vitka ef hún skal ekki brúkast? (243)
36. Lý gjöld fyrir annars heims þjónustu. (244)
- Um þessi talar Ritningin ekki eitt einasta ord, þar fyrir má hværr þafa sína meiningu frjálsa þar um. Þessi sídari gjöld hljóta að ské ef alheims áformid skal eilíft vera, því:
- Réttlætíð er eilíft og misfunsemin eilíf, en þetta leidir til alfullkomunarinnar. (245. 246)
- Hegning fyrir þessa heims ódygd og laun fyrir annars heims dygd gæta vel geingid samsíða um alla eilífd. (250)
- Eilíf hegning og eilíf útskýfun er stítt hvæð.
- Sú fyrri gétur varnad eilífum dauda, en hin sídari er sá eilífi daudi sjálfur. (252)
- Eilíf útskýfun er ómöguleg; (253) því:
- a) Einginn gétur verið skapadur einungis til hegningar, eða hegningin er einginn hofudtilgangur heldur

medal. Ritningin stöðfestir þetta margfalðlega *). (254)

b) Sá sýnilegi himinhnatta grúi sýnir að Guð vill hafa þær lifandi verur sem flestar, og hann ætli sér því að fullkomna þær allar, en aungva að ónýta. (260. 261)

c) Allt geingur þráðbeint eftir Guðs ákvarðaða ráði, og líf vort bírjar á heimskunni. (257. 259)

d) Þóndir menn máttu ekki misast úr heiminum vegna víðværunarinnar; meiga því ekki gjalda þess. An þeirra gjæti réttlætis ekki sýnt mismun góðs og ílls. 262—279)

e) Allt gott er Guðs gjöf, en mannsins verð; skuldan eingin, hvorki til launa né hegningar. Réttlætis er því einginn verðgættisreikningur, heldur hrein uppörfan, hrein náð. (289—342)

f) Þú betrunar tilraun er ekki gjörð í þessu lífi. (312—314)

g) Réttlætisins víðleitni að lagfæra sýnir að lagfæringin sé möguleg. 348—349)

h) Alvitiskan gjörir stjórn Guðs óhulta fyrir öllum flisum. Stjórn Guðs þýðir að hann ekki láti allt ganga eins og ganga vill, heldur stjórni heiminum svo að hann gangi eftir sem best er. Forsjónin og Fyrirbyggjan ganga að öllu vísu fyrirfram og framkvæma

*) Þegar t. d. ritningin seigir að Guð hegni í 4da líð, en launi í þúsund líðu, þá bendir hún til að Guði sé ekki jafntær hegningin sem launin, og að þar séu þessvegna ekki tveir höfundtilgangar, heldur einn einasti.

allt sit áform án nokkurrar hindrunar eða hnekkirs.
(350—363)

37. Eginkjara ábyrgð undir Guds forsjón er á þekktust því, þegar góður faðir lætur börn sín ráða, og sjá um sig sjálf í búskapar byrjun, en hefir þó yfir; umsjónina sjálfur. Madurinn hefir að ábyrgjast sig fyrir hegningunum, en Gud ábyrgist að madurinn ná sinni ákvörðun. (364—365)

38. Ötti Drottins er upphaf vitskunnar. (365)

Adkallid eða eptirrefturinn innibindur lögmalid, samvitstfuna, skinsemina, reikningstapinn, réttlætis, endur: gjaldid og eptirdæmid með þess uppörfun og advör: un: o. s. fr. þessi atridi eru talin áður, en inni: bindast hér í einu orði. Þegar menn ekki gleima þessu útúr alheims áforminu þá sýnist veldingis hættulaust að trúa því, að allt sé af Guds Forsjón fyrir fram á: kvardad, og þá hlaupa forlöginn, Forsjónin og frjálscrædid saman í eitt. (366) (368)

39. Guds elskan gjörir allt blíðt og gleðilegt, og allt verður þeim til góðs sem Gud elska. (367)

Sjálfselskan, hegningar = eldurinn og frjálscrædid leida mann fróptuglega til ákvörðunarinnar. (369—372)

40. Vandfærni líffins æfir í vitstu og dygd. (373)

41. Umsátur hegningarinnar vefur andvara. (374. 379)

42. Arvefni, bæn og Guds umgeingni frelsar mann frá hegningarinnar hættu. (380. 381)

43. Vonin vefur djörfúng. (382)

44. Forlagablindnin hvetur til árvefni; því ef madur, til dæmis, vissi að fyrir sér lægi að fordæm-
ast, þá legði madur öldungis árar í bát, þar madur
sæi að ekki væri til góðs að gjöra, því það sem
fyrirliggur er öldungis óumbreitanlegt. Eins ef
madur vissi að fyrir sér lægi að verða sáluhölp-
inn, þá legði madur lífa árar í bát, þar madur
vissi að hið fyrirliggjandi gétur ekki haggast. Evo
að effétt nema forlagablindnin, ellegar að ødrum
fosti alvirfka, gétur hvatt mann til atorku. Lífa æf-
ir forlagablindnin menn í ffinseminni með því að
láta þá ígrunda hvað forsjállegt sé og óforsjállegt.
Að hið fyrirliggjanda er öldungis óumbreitanlegt,
er grundvallad á því, að samleikurinn er aldrei
nema einum um öldungis sama efni, í sama tilliti,
eda að ómögulegt sé, að eitthvað undireins sé og
ekki sé; hvað ed kallast grundvallarregla mótsagu-
arinnar. (382)

45. Guds óbiluga Forfjón vakir yfir öllu. Fyr-
irfram vitfkan fjer allt fyrirfram, og Spekin, hvað
af hvörju einu flýtur, hvar úr hún velur það sem
hún vill. Og þar ed allar þrjár tíðirnar, sú um-
lidna yfirstandandi og ófonna eru allar eitt fyrir
Gudi, þá stjórnar hann þeim öllum þremur í einu,
svo að allt geingur þráðbeint eptir Guds vilja, svo
að alheimur er eitt eilíft „skal," sem einginn frapt:

ur gétur hid minsta andad á móti, því allir fraptar eru Guds. (384—397)

Þess hugsan er effért óttaleg, heldur gleðileg, því að í öllu drottnar eining, regla, elska og vitrka. Alhelmur er kédja bæði í tíð og rúmi.

A t h u g i .

Þetti að telja upp öll atríði lífsglæðingarinnar, þá yrði það endalaust; jafnvel það sem menn þekkja af þeim er óþrjótandi. Þetti að telja upp alla sálarinnar frapta, allar tilfinningar, allar girndirnar, allar æðar, vöðva og bein í líkamanum, öll sambönd mannlegs félags og útskýra hvað hvort eitt af þessu gjörir til lífsins fullkomunar, þá yrði það ótækt og ómögulegt. Samt heldur höfundurinn að hid fáa hér að framan talda gétu gétu hugvekju um, að alheims áformid sé óslitandi kédja.

Um tilgáang og myndun alls líkamlegs efnis,

eda

um mótspyrnu og samlodun.

399. Þannig lífi þjónar allt,
þreifanlegt sem nefnist,
og sjáum vera svo margfalbt,
samid þó án efnis.
400. Allt hvað litid augað fær,
eda mund kann þreifa,

- andlegur fróptur einn er tær,
þann Almættid má hreifa.
401. Mótspyrnan fá máttur er,
mín sem ordin þýða,
Guds í mundu himins her
og haudrid skapar fríða.
402. Eif svo blómgift, Herrann hár,
honum eins og myndir,
sagðann frápt um síð og ár,
setur í allskyns myndir.
403. Ef máttur þessi mótspyrna
markaði' ei svidin geima,
þá í gapi ginnunga
gjörvaalt mundi sveima.
404. Eingin stöðvun yrði þá,
eingin reyndin væri,
eingin mentun andans há,
ekfért ljóma bæri.
405. Því að hrífi ekfért á
öll skilningarvitin,
reynslan frædt ei feingi' ofs þá
frá ofs alveg slitin.
406. U sagðann hátt ei sálin úng
sannleiks þekking græddi;
Drottinn því í duptin þúng
med dásemd hana flæddi.
407. Elskan Guds um æffustig
vöndina dáb-ber-fnöggu

- eins og móðir ástúðlig
umbýr heims í vögg.
408. Ad sí lífnarhöndin hly
hjúkrad fái betur,
líkams allar þessar því
þiljur í tómið setur.
409. Yðan kvíkar almagns þá
alla rúms um geima,
ablgeislarnir *) út svo frá
ótal þúktum streyma.
410. Þá ablgeislar frá einum þúkt
annars mæta verða,
fyrirstaða', er þrýstir þúgt,
þar sig tekur herða.
411. Mótspyrnu hvað magn er þá?
mitt er þannig svarid:
vísir þúktar varnad fá
ad verði í þá farid.
412. Þegar kómur þessum nær
þeirra líkur granni,
stríður frapta stormur tær
stendur af hinna ranni.
413. Einn sá þúktur myndu má,
medur hvolfi smáu,

409 * Ablgeislar er orð myndad eins og ljósgeislar, til ad sýna ad í stad þess, ad ljósgeislar eru ljós, þá séu ablgeislarnir abl. Þessir stefna í allar áttir útfra þúktinum, eins og geislar.

sem ablgæisflarnir farid fú,
 Frumögnina kndu.

414. Eins og foss í áar hyl
 eys fram nðu vatni,
 felli = flögum *) fleytt er til,
 að frumögn eigi sjatni.
415. Endurnhast ögn svo þar,
 æ nær tíð fram rólar,
 eins og fossinn elfunnar,
 eða geislinn sólar.
416. Svadan kémur ablið að,
 er frumögnin geimir?
 elsa heitir almagns það,
 sem út frá þúnkti streymir.
417. Frumögn er svo feyknar smá,
 að fáum ei handsamad;
 til svo gjörir tíðt að slá,
 að talningu fær lamad.
418. Líðleik þann og téða smærð
 eg tel þess orsøk sanna,
 að efnid hvíllir allt með værd
 augum fyrir manna.
419. Þettað er öf þá til gagns,

414* Felliölog. Galdi maður hendinni nedarlega í fossi,
 þar sem er dropastil, finnur maður aðgreind flög, en ofantil
 í straumnum falla flögin saman í samfeldt abl, sem tilflinnings-
 in ekki getur aðgreint í flög, en eru þó flög ei að síður. Þetta
 sýnir að abl er samsett af smáflögum, og sýrna af ryffjum.

- því mótsþyrnan ella
líkust rylljum rafurmagns
rétt ofþ mundi hrella.
420. Þannig sig í efnid allt
agnir fyrstu mynda;
því nærst fara þær ávalt
ad þraungva, loda og binda.
421. Samanlodum vitum vær
vidnám böndum þrædir;
inní hvolsin effi nær,
utan tjöldum klædir.
422. Þannig lög, er þensla ad fer *),
þylur Þittu ljómi, Sál. 33, 9.
heimurinn svo ad allur er
almagns banda drómi.
423. Af øgnum teingjast þrædir þá,
og það med listum snjóllum;
vefur þar úr Þittan há
vod, er Líkam föllum.
424. Eins frumagnir mynda mols,
málm og gusu tæra;
þar úr hnodar þýngdin fols,
þetta' og flépnu-bæra.
Allsherjar þýngdin.
425. Spyrjist ad hvad það sé þýngd,
þá eg svara vilði:

422 * er þenslan (udstrækningen) hlýðir.

- hvör ein frumögn hvolfsum fríngð
hvetja til sín fílyði.
426. S innri hvolfsum er hún stríð,
utar síðan deyfist,
því að nær þau verða víð,
vita má, hún dreifist.
427. Þýngdin saman þrýstir mold,
þýngd svo hnodu vindur,
þýngd um rødul þeytir fold,
þýngd sól-mekki bindur.
428. Gílf Spekin þannig þú
þúsund verk í einu
fær algjört, að framkvæmb sú
fatist ekki' í neinu.
429. Þýngdar bodord þegar geim'
þinn vill skípa munnur,
heyra strax og hlýða þeim
hísmi, jarðir, sunnur.
430. Allt er hendi þinni þjálft,
(það oss himin tjáði),
eins og gjøri allt sig sjálft,
æðsta þó með ráði.
431. Gílfis lífs hér æðstan nú
undirbúning kenni;
rúms og tíðar tjöldin *) þú
tígugleg útspennir! Ef. 40, 22.

431 * Spennir út líðina og rúmið eins og tjöld.

332. Myndar agnir mótspyrna
af mætti þínum snjalla,
þú svo lætur þýngdina
þessar saman falla.
433. Samanfestir síðan þær
samloðunar bandi;
í rafurmagnum ljós þú ljær
og lífs il óþrjótandi.
434. Þeggð er þannig listum með
lífsins gróðrarstýa,
unð ad kviknar enn ósþjed
eillíft fjörð nýa.
435. Þ það þitt er alvald gilbt
umskýggt tignar húmi!
æ þú malar eins og vilt,
öbl í tíð og rúmi.
436. Haldaft blíðt í hendur þar
hærstra lista sveitir,
ó það ljósið ununar
sem ímynd Guðs hér veitir!

S F Ý R Í N G.

Þegar menn róa á skipi, og einhver nær ekki til með fótunum að spyрна í reyngurnar, þá segir hann: eg get ekki róid, því eg hefi aungva viðspyrnu; tekur hann þá hlunn, eða austurtrog, setur fyrir yljár sér, og spyrur í. Audvitad er að hérmed er meintur kraftur

sá, sem í hlunninum er, til að spyrna á móti manns-
 iljinni, því ónýt væri að spyrna í hlunninum, ef hlunn-
 urinn spyrndi ekki á móti; svo að viðspyrnan er þá móts-
 spyrna. En svo lítið sem menn taka almennt eptir
 þessum krapti, þá er þó hægt að sjá, að hann er það
 verkfæri eða réttara sagt átak almættisins, með hverju
 það skapar allt hið þreifanlega, sýnilega, heyrnlega,
 þefanlega og smakkanlega, hvort sem það er á himni
 eða jörðu. Því ef vér hugsum eptir, hvörninn fara
 mundi ef Gud fleypsti um eitt augnablik þessu eina á-
 taki sínu, þá er auðvitad, að vér gjætum á augvu
 þreifad, því áþreifingin væri þá eins og fálmun úti
 auðt rúm. Effétt yrði sjeð, vegna þess einginn hlutur
 gjæti þá sendt frá sér ljósgeislana í augad. Uppá sama
 máta kjæmist effétt hljóð til eyrans, ylmurinn hrífi ekki
 á nasirnar, né smekkurinn á góminn. Í einu orði:
 allur sá sýnilegi heimur væri horfinn, og vor líkami
 með. Af þessu sýnist sem allt hið þreifanlega sé inni-
 falid í mótspyrnunni heptri eða tempradri uppá ým-
 islegann máta af samlodunarablinu. Til að gjöra sér
 skiljanlegt hvörninn mótspyrnan hagar sér, þá aðgjæti
 maður, t. d. eina handfylli af mold. Kreisti maður
 hana í lófa sínum, þá spyrnir hlún á móti, og það þvi
 fastara sem fastara er kreist. Þessi kraptur geingur út frá
 moldinni á allar síður, eins og geislar frá sölu, og setur
 sig á móti þeim krapti, sem lófinn kreistir með, og
 sæktr inn í moldina. Þar mæta því ablgæisslar lófans
 ablgæisslum moldarinnar. Sundri maður nú moldar hand-

fyllina, og tafi eitt einasta korn, og klypi það milli fingurgómanna, þá sýnir það alla sönnu eiginlegleika og handsýllin áður, að ablgeislar þess spyrna einnig í allar áttir út frá því. Nú er kornid einnig samansett af óteljandi minni þortum, útaf hvörjum einnig ablgeislar gánga, og varna því, að korninu verði samanhýst í óendanlega lítinn þúkt. Nú er spurning: hvört deiling þessi eða sundrun gæti geingid endalaust, eða ekki, ef mannleg handastjórn aldrei þrytt. Geingi hlín endalaust, þá gjætu að sönnu harðir líkamir komid þar af, en stæltir líkamir gjætu ekki framkomid, vegna þess að þá yrði effétt lát á neinu, nema þar sem brotnadi inn hvar holur væru, en líkamirnir gjætu ekki tekið sig aftur, eða þanid sig út, þegar hætt væri að freista. Þess vegna má deilingin ekki gánga endalaust, heldur hlýtur maður að ímynda sér lofsins adgreinda þúkta, sem séu án allrar stærdar með svo litlum millibilum að yfirgáangi allan mannlegann ransóknarkraft. Frá hvörjum þessara þúkta, sem raunar eru effétt, heldur öldungis tómar, verda að gánga ablstraumar í allar áttir eins og geislar, og spyrna á móti ablgeislum hinna þúktanna. Hér er nú effétt annað enn andlegir fraptar, sem spyrna hvör á móti öðrum, og er það almættid sjálfst er spyrnir á móti sjálfu sér. Nú eins og sólargeislinn er samsettur af ljófsögnum, sem streyma hvör á eptir annari, svo verður líka ablgeislinn að vera samsettur af rykkjum, er koma hvör á færur öðrum. Eptir því sem þessir rykkir fara langt út frá sínum útgangspúnti,

eptir því verða frumagnirnar stærri og eptir því verður líkaminn stærari. Þar á móti verður líkaminn því stæringar minni sem abgeislinn er styttri og ryffirnir fara skéimra. En hardka og linka hlutanna fer eptir því hvað þeir eru hólóttir, og eptir því hvornu samloðunar aðlið hagar sér. Því nær sem útgangspúnktarnir færast hvor að öðrum, því stríðari verða abgeislarnir, af því þeir þéttast þar og sameinast. Ef frumögnin ekki endurnýðist hvort augnablik, eins og fossinn í ánni eða geislinn frá sóluinni, þá væru líkamirnir ekki nema eitt augnablik eins og ryffur; maður hlýtur því að álíta krapt frumagnarinnar eins og sírennandi straum.

Siminsins takmarkalausá vidd.

437. Annadhvört það vitum vér,
ad veraldanna stæri
eingin takmörk eigi sér,
og alviddinni sværi.
438. Ellegar honum utarfrá
um alviddina sveimi
önnur verkin Alvalds há
í ómælinga geimi.
439. Því alltid rúm sem umkrínger
efslauft verður stærra
hinu sem þar inni er,
ad ummálinu smærra.
440. Líft sem tíð þó leingsta sé,
lofs ef ending hefur,

- eilífðar spennt afgrunne
í augnabliki síg vefur.
441. Eins hvað langt sem leiptur ná,
þó linni hugar frapti,
og sér týni' í undrum há
anda heimur flapti.
442. Samt ef þrýtur leiþtra lá
lofs í umgyrðingum,
rétt hún þúktur reiknast þá
hjá rúminu þar í kríngum.
443. Og Almáttugs í himna höll
handaverkin gildu
í þúkti þeim sem ekkert öll
inni freppast flýldu?
444. Sami þúktur sýnist mér,
sér að týna mætti
í tómi því, sem tjáist hér,
að tafmörk hvörgi ætti.
445. Og hvaraf valdi Herrann flár
heldur þúkt þann smærri,
allt þar tómið eins vel stár
Almættinu nærri.
446. Hvað úr tómi koma kann
er kynni hindra starfann?
Ei er nema að hugsi hann,
hvörgi efnid þarf hann.
447. Hann úþandi rúmsins rann,
í rúmi' og tíð ófundinn;

- segjum því ei sjálfann hann
svídi vísu bundinn.
448. Ef þá skipað yst er tóm
óskapnadar húmi,
mundi Gud að mínum dóm
meiri' að tíð enn rúmi.
449. Eflaust rúmsins alviðð skjær
eilsíð tíðar svarar,
svo að Guds á gjörðum þær
gáangi alsamfara.
450. Alviðð fríð og Eilsíð skjær,
(á það skulum hlýða)
sitja eins og systur tvær,
sem Guds ríki prýða.
451. Þóðjan sém er þeirra, því
þær af elsku stýrðar
rúms og tíðar ranni í
rekja vefinn dýrðar *).
452. Svo eru brúðir samhendtar
í salnum hvar þær vinna,
að mætti hvörug misða þær
mundatöfin hinnar.
453. Eí þeim sleppa' hún Alviðð má,
annars vil eg meina

451 * Rekja í sundur, eða útbreidda Guds dásembir, svo að Guds lífandi sképnur geti sjed þær greinilega og glabst við þær, því annars væru Guds dásembir í einum hnut eða dróma.

- samanhlypu sólr þá
sinn í þúktinn eina *).
454. Ef hætta tókum handanna
hennar sýstir næði,
æfin gjörvöll andanna
augnablið þá stæði *).
455. Sitja brúdir sem í kross,
söm er fæðing tveggja,
vörtur og aldur virðast ofþ
vera eitt því beggja.
456. Kúllan sem frá sól út fló *),
ef sveima um Lilifð feingi,
út úr fadmi albrei þó
Alviðdar hún geingi.

Guds ríkis ómælanlegleiki.

457. Gud þitt velði' án ummáls er,
ögn þess hvør er ljóma skýdd,
tölu og mælit tynum vér
í tímans leingd og rúmsins vídd.
458. Hvört skal eg þér fara frá
að finni mig ei augu þín?

453 * Þæri ekki rúmið eða alviðin, þá væru Guds háfembir allar í einum þúkti.

454 * Þæri ekki tíðin eða eitlfdin þá stæði allt á einu augnabliki.

455. Þær eru þvert útpáðar hvør víðabra, báðar eins tilkomnar og undireins, jafn gamlar og jafnsíðrar.

456 * Samanber (24. 25).

- Þó flug eg taki' i himin há,
hønd þín eins vel nær til mín. Sálm. 139,7.
459. Kenna fram þó reyni eg
til ráfar mínum skjóta hug,
sem leingur ei er lánngann veg
enn lítinn spöl að þreymta flug.
460. Aldur fram hann fer af stad,
að flýa Drottinn ríki þitt,
geymdur er, eg gét á það,
Gud í þínu veldi miðt!
461. Þó hlaupi skeib sem hardast kann,
í hundrad þúsund árin sitt,
gistir eins þar gékk til hann,
Gud í þínu veldi miðt!
462. Þó áfram haldi um eilífð snar
endalaust í rúmíð hitt,
þú allt eins gjæfir gjörvalls þar
Gud í þínu veldi miðt!
463. Allt það rúm, sem endíng ber,
á augabragði fljúga kann!
en frá þér um eilífðer
endalausar kómst ei hann!
464. Ef ert reidur *) æðsti Gud!
ógnatleg er mátt þín há!

464 * Ekki er það höfundarins meining að Gud reldist, sam-
anber (107) nótu, heldur myndar hann sér það sem mögulegt, til
að gjöra síðari hugsunina því gleðilegri.

ef ert vinur, æ fœgnud!
af unun ljómar veldid þá.

Gud stýrir stóru og smáu.

465. Gud, nær himin horfi' eg á,
er hendur þínar gjördu,
hvad er madur, hugsa' eg þá,
ad hann þú manst og jördu? Sálm. 8, 4.
466. Sólkérfum þú fetur ráð,
sem og ari í geislum,
Eingli flaptir anda = krás,
ormi haudst ad veitstum.
467. Sólit gánga sína leid
sem þú Drottinn býdur!
gleði' og hrygda skundar skeid,
ad skipun þínai lýdur!
468. Segulbatt þín heima hönd!
hørdum struggum rædur!
ástar hjóna bindur bönd!
børnum teingir mædur!

Byggd í stjörnum.

469. Ei mun stjarna allur her
ekru hjóna lýði;
fyrst haudur ei mótt himni er
hjá sem dropi' er vði.
470. Þíft ofþ þækti viturt ei,
ef vildi snígill meina

í heiminn fædda hnífarð mey
handa sér alleina.

471. Miklu fður meigum vér
meina sólar hallar
þúsund sólna þúsunder
þjóna ofð gjörvallar.
472. Svab ofð stoda stjörnur þær,
er standa svo langt burtu,
að augna sjónin ei þeim nær,
en þó lýsa þurftu?
473. Mundi undir mælikér
Meistari sunnu tjalda
setja þenna sólna her?
svo má ekki halda. Matt. 5, 15.
474. Víst á þessi fagri fans
fyrir flépnunum lýsa,
fljæra' er milði Skaparans
flulu með ofð þrifa.
475. Lýsa mun því sérhver sól
finum plánetunum,
hvar líf = flarar breitin ból
byggja' á upphverfunum.
476. Sólarkjófs fyrst þurfa þær,
þar munu flépnur gjæddar
augnaljófi einð og vær,
um sinn Drottinn fræddar.
477. Stjörnubúar þessir þar
þannig sig til reidi

- undir fjörin eilífðar,
á lífs tíma steidi.
478. Annad líf svo eignast þeir
eingilfagrir munu
eilífðar þá meir og meir
magnast fullkomnunum.
479. Þ líffins orði ofs lærdóm bar
Lausnarinn elskufúsi,
um mörðu vistarverurnar
vors í Föðurs húsi.
480. Þessir byggdir búnar lýð
þá burt frá jörðu vendir;
ljósum þryðb Guds borgin blíð
þjarta geisla fendir.
- Guds ómælanleg gjæðska.**
481. Ekfert minna áformid
uppheims stýrir láða
hafa mun svo háleitt við
himna smíðid tjáða.
482. Þeitt ef elskar Þilmir fá
þnöttinn litla jarðar,
æ hvað mjög um alla þá
alviðb geims hann vardar!
483. Er hans gjæðskan einð og þyrst,
ef svo mætti tala,
þópur mestli' í himna víst
þenni best má svara.

484. Þar til skapa sképna vann
 í skapa ótal heima,
 að gjæðstan hans um gjörvallann
 geiminn feingi streyma.
485. Mann geiminn um svo stýn
 ástin hans og milði
 alvöld streymir, aldrei dvín,
 við ummörk stansa' ei vildi.
486. Ohultar enn áin Rín
 úti ratar sæinn,
 gjörvallt flytur gjæðstan þin
 Gud í dýrðar æginn.

Stjörnubúanna fjöldi.

487. Mælt er þúsund millióner
 manna hér á jörðu
 lífi, þannig lærðra mér
 letrín kenna gjörðu.
488. Sól (af vexti stýnja skalt)
 sképna kann af hjörðu
 þrettán þúsund — fóðra — faldt
 við fósturu vora jörðu.
489. Mörg er stjarna meiri þó
 mána hallar ljóra,
 auda hnetti ei til bjó
 Alvaldur svo stóra.
490. Heldur bygða hardla víst
 heima af þar verandi

skara fem af lífum lítt
lífs í sjölgun standi.

Um loffaungstilraun stjörnubúa.

491. Morgunstjornur Milding þér
mikla lofgjörð róma,
bergmál sólna í hjörtum her
barna' af röddum hljóma. Job. 38, 7.
492. Alfþynandi eilíf vídd
Eingla af saung þó hljómi,
dýrd ei verður þín úthýdd
þeim til fulls af rómi.
493. Þarf alheima sjón að sjá,
svo þar unun finna,
síðan orðin semja há,
svo það lofid inna.
494. Þitt eilífa dýrðar djúp
dugir ei sképna að kanna,
því hún bernsku hylst af hjúp,
er henni vill það banna.
495. Rétt þér hæf ei rödd kann fást
rúms og tíðar ljóminn!
fælda brunnur! eilíf ást!
upphaf lífs og blóminn!

Eilífur félagstapur.

496. Unda Fadir! ást þín heit
innbaud floknum manna

- æðstar til í Eingla sveit
unadsfembir kanna.
497. Hvar eð dýrðleg ærin eðb
innbyggenda stjarna
fjølmenna mun fyrr um tölð
fagurðkarann barna.
498. Vini farna verölð frá,
ef verðan slíks mig gjøri,
mun eg þarna á síðan sjá,
sem umfadma fjøri.
499. Innbyggjendur alvísðar
er þá hljóta sælu
vinir dýrðstu verða þar
í víst hjá Kríð indælu.
500. Blesaði mun sá bróðirinn
bræðra hóp uppljóma,
honum allur himininn
hljómar gleði róma.
501. Guðs um ást þeir greina ljóð
gledinnar æðstu í saungum;
einn blæs sælð í annars brjóð,
og hans brekkur laungum.
502. Aftúð vina innbyrðis
unun hjer margfalda,
fivarandi er sælðin vífs
sí um aldir alda.
503. Því ætíð hitnar elðkan mest
af framföllum gérðu

- nær andi fá hún á er fest
yndislegri verður.
504. Og eptir því er andi hvør
ununarþamlegri,
sem hann líkist Gudi gjør
í gjæðsku og vitsku fegri.
505. En í skóla eilíðar
ógrýnnin þúsunda:
allra stjarna innbúar,
einglar, menn, það stunda.
506. Svílik gleði himnum á
nær hópum þessum stóru
um eilíð fegraft elskan há,
er áður ei þektir voru!

Um sól Guds dýrðar.

507. Þú Guds dásöm dýrðar sól!
þó dauð hér megir finnast,
skýid sem þitt skyn ofþ sól,
skal um eilíð þinnast.
508. Ung sig skýdir eilíð þá
allt af nýum ljóma;
Veldin líffins vakna þá
veifa' ósjenum blóma.
509. Um lángar aldir líffins tré
limi fær út fljóta;
að sú blómgun eilíf sé
aldrei Gud mun þrjóta.

510. Dýrðar sól nær sjáum þig
í silifnandi blóma,
æ hvað munt of þu yndisleg
að árum þúsund ljóma!
511. Þegar mæddir hér í heim
hella' út beiskum tárur,
ljá þú geisla' af ljóma þeim,
er lýfir að þúsund árum!
512. Þessa birtu þó að hér
þannig undra megi,
fyrsta dagsbrún öll þó er
eilífðar hjá degi.
- Einlægt dýrðin upp þó sér
um alba stígann fleigji,
fyrsta dagsbrún atíð er
eilífðar hjá degi.
- Þó alba hjól um eilífðer
aldrei stöðvast megi,
morgunbjarminn allt það er
eilífðar hjá degi.
- Þú tíð sem aldrei byrn,
öllu tignarlegri!
ó Guðs dýrð er augum þýn
alltaf fegri og fegri!
- Ó þann fagra eingla heim!
ó það fjærleiks bandið!

Ó þann fjölda úr öllum geim!

Ó það dýrðar standid!

Lit, ó maður, lífsins tign!

Lausnara þakkir tjádu!

opna hugskots augun skyn!

elstu Guds nú sjádu!

Þessa sönnu sælu víst

sem vér nú um ræðum

gæfi oss fyrir góðann Kríst

Gud á dýrðar hæðum!

S E Y R I N G.

Guds dýrðar sól, það er: Guds dýrd, verður ekki sjen, fyrr enn oss opnast skilningarvit sem tekið gétur móti einhverjum hennar geisla. Skilningarvit fallast hér sérhver fullkomlegleiki, sem til geistans móttöku úr heimtíft. Þessir fullkomlegleikar veitast oss ekki allir í einu, heldur smámsaman. Í þessu lífi veitast þeir ept:ir þessari rýð:

1) Tilvera, svo sem frumefni; í því ástandi er maðurinn eins og daudur hlutur.

2) Jurtalíf, þannig lifir fóstrid í móðurlífi, vex þar eins og jurt hugsunarlaust.

3) Dýralíf, sem byrjar með sæðunni; þá fer maðurinn að gjöra mun þess þæga og óþæga eins og dýr.

4) Skynseminnar líf; þá fer maður að gjöra

mun góðs og ills; þá fara geislar (Guds dýrðar) fyrst að sjáft, eða þekkjast.

5) Andlega lífið, þá fer maðurinn að gétu þeirra dýrðarinnar sól, eða að sjá að geislarnir koma frá einni uppsprettu; þekkjast Gud.

Þér endar sá tröppugangur, sem vér höfum af að segja í þessum heimi; en í öðrum heimi mun hann halda áfram um alla endalausna eilífið. Eptir sem þessi tröppustig sjölga, þá sjölga alltaf þeir geislar Guds dýrðar sem maðurinn gétur móti tekið. Tröppustig þessi kallast lífsins veldi (Livets Potenser). Ur því lífsins blómgun er komin upp í 4da veldi, þá ekki einasta uppljómast það nýja veldi, heldur og einnig hin undangangandi. Eins trúum vér að gangi til í öðrum heimi, að þá verði allt það hjart, sem nú er dimmt. Maður sýnist þannig ekki vera skapaður til hástarlegs algjörlegleika, heldur til eilífrar blómgunar.

S k í r s l a

um Þessastada=Skóla

fyrir Skólaárid 1841 — 1842.

Samin af

Jóni Jónsfyni Lect. theolog. R. af Dbr.

I skírslu minni fyrir skóla:árid frá 1ta Octóber 1840 til 31ta Maíi 1841 hefi eg skírt frá þeim húsum, sem Besastada skóla víðkoma, bæði þeim, sem skóla:lærifveinarnir eru í og þeim, sem Kennurunum voru ætíud til að búa í (sjá bls. 11 og 12); mér sýnist þessvegna óþarft að fara fleiri orðum þarum, enn þar er gjört, þaréd allt stendur víð hið sama hvað yfir: hófub húfíð snertir, og eins það herbergi uppá kirkjuloptinu, sem skólans bækur eru í (Bíblíóthek); ein: úngis vil eg géta þess, hvað íveruhús skólans áhrættir, að gluggar og glugga umbúnadir taka meiri og meiri skémd: um af síða, sem von er til, þaréd allt er orbið gamallt, en flestir gluggar, sem eru í herbergjum þeim, sem skóla:lærifveinarnir hafa ungaungu um, horfa til regn: áttar. Að öðru leiti er húfíð hérumbil í sama áfíggkomu: lagi, sem í minni fyrri skírslu er um umgétid, og eins bókahírflan á kirkjuloptinu.

Skólalærifveinarnir hafa þetta umlíðna skólaár verib 40 eins og mörq nærft undanfarin ár¹, því fleiri hafa

¹) Hér vil eg géta þess, að eg hefi síban í fyrta fengib ávífun um, að stundum hafi verib í Skóla=skóla allt að 28 lærifveinar, þessvegna heft eg, í minni skírslu í fyrta, sett þar of fáa; voru og þar 16 ólmusu=pláts, en í Skálhóltri 24.

ekki rúm í skólanum, og þeim hefir þetta ár verið tví-
skipt, eins og í fyrra og um er gétid í minni undan-
gángandi skírslu bls. 14 — 16. Sjórir aukalærisevinnar
hafa auk þessara 40 notid kauplaust uppfræðingar ásamt
þeim reglulegu lærisevnum, eins og undanfariu ár, og
med sama skilyrði og nefur er í minni skírslu fyrir ár-
id 1840 — 41, en flestir þessara sjöggra voru svo stutt
fomnir í skólalærdómi, að ekki véru fræddir í öllu, sem
í nedrabekki var fént.

Þeir 40 lærisevinnar, sem í skólanum hafa notid
fénslu (að auka : lærisevinnunum ótöldum), eru 23 em:

3 Þessastada, nú Íslands einasta lærða skóla, eru ekki nema
24, og hafa ekki verið síðan Skóla = skóla var steypt saman við
Reykjavíkur skóla. Bágindi væri það, ef færri yrðu, og sár
óvinselt, ef þingur skóla stuttur yrði að leggjast á landid, er
þarabauk ómögulegt yrði að fá, ef hord ár uppá læmu, nokkur
ár í ród, af óhaganlegri veduráttu, jarðeldum eða drepsótt;
hvad allt opt hefir hjá oss stéð (sjá lærdómsl. fé. 14da B.
um mannfællun og hallari á Íslandi), þó vér nú í mjög
mörg ár meigum heita að hafa aldeilis komist hjá þessum
meinsendum; en þess framar má óttast, að skúr komi eptir
skín. Þannig hefir Íslands hagur verið hingatil. Þó siftil-
abli bregdist í Íslandi nokkur ár, þá er það mjög stjaldan,
að það sé í öllum þess sjóverum eins, allrafsit mörg ár í beit;
enda þá góður abli kémur aptur, bætaf aptur oll mein á slutt-
um tíma; líkt og í kornlöndum, þá afbragds uppstéru-ár kém-
ur eptir bág ár, eða logn fyrir þann, sem fer landa ámilli og
hvers skíp stormur hefir lastað. Þannig er því eigi háttad þá
fénaður hrapar niður um allt land, eða svo sjórðingum skiptir;
það þursa mörg ár til þess, að fá stabi batist. Þegar þó líkt
uppá kémur, fellur jafnvel þeim hjá oss, er líkt nefnast, nógu
ervidt, að halda sonum sínum til bókmenta, hvad þá hinum
fátakari, sem ekki án stírks eru þess megnugir, þó vel ári?
Þorir gáfudustu og duglegustu menn hefðu aldrei til bókmenta
verid settir, ef ekki hefði haft von um med framtid að óblast
osmufsu líkt.

bættismanna synir, 15 bænda og handydna manna synir, og 2 kaupmanna synir. Þjórir þessara hafa verið í skólanum 6 ár, og 3 þeirra notid $4\frac{1}{2}$ árs, en einn 3 ára ölmussu Þessir allir útskrifudust úr skóla nú við skóla ársins enda. Þinir 2 sem útskrifudust höfdu einungis 5 ár notid uppfræðingar í skólanum, og annar þeirra notid $4\frac{1}{2}$ árs, enn hinn 3 ára ölmussu (heilt Stipendium). Sjö þeirra 34 lærisveina, sem í skólanum eru eptir, hafa verið þar 5 ár, og einn þessara notid $4\frac{1}{2}$ árs, einn 4 ára, einn $3\frac{1}{2}$ árs, þrjú 3 ára og einn $\frac{1}{2}$ árs ölmussu. Þjórir hafa verið í skólanum 4 ár; tveir þessara notid 3 ára, einn $2\frac{1}{2}$ árs og einn $\frac{1}{2}$ árs ölmussu. Atta hafa verið þar 3 ár, og einn þeirra notid $2\frac{1}{2}$ árs, þrjú $1\frac{1}{2}$ árs, adrir þrjú 1 árs ölmussu og einn eingrar. Nýu hafa þar verið 2 ár, og einn þessara notid $1\frac{1}{2}$ árs, þrjú $\frac{1}{2}$ árs, en fimm hafa eingrar ölmussu notid. Sama er að seigja um þá 6, er ekki hafa verið í skólanum nema 1 ár, að þeim er eingin ölmussa enn veitt; því Stiptsýfirvöldin hafa gjört sér það að reglu hin síðari árin, að veita eingum uppeldis stirk hid fyrsta skólaár (allir njóta uppfræðingavinnar kauplaust), til þess að komast hjá því að veita þeim stirk af opinberum sjóð, sem óháfir, eða lítid háfir eru til bókmenta; því það er auðfíllid og margreint, að ekki er óhullt að setja traust til allra vitnisburda sem fylgja beiðninni um inntöku í skólan; þeim vitnisburdum er háttad eins og ødrum um vidar heimsálfur, að þeir eru misjafnlega áreiðanlegir; sumra vitnisburdir eru fylltir med gum (Hyperboler), en adrir úrgesfir med mestu varkárni, því sá sem gesfur, er sjálfur hræddur um að gefa kunnri betri vitnisburd enn sannleika sambýdur, og tekur því var:

lega til orða. Þetta er víszulega orsök til, að Eptíptis-
 yfirvöldin ekki hafa veitt nokkur ár slunnsu neinum
 fyrrum ham var 1 ár reyndur í skólanum²; því þó
 einstakir lærdómspilltar hafi af skólans kénurum verid
 reyndir, í því sem lesid hafa, áður enn um skóla hefir
 verid fyrir þá sókt, er það lítil reynsla, og um hana
 verdur einungis sagt, að hún sé betri enn effért, þeg-
 ar hún er berin saman við þann vitnisburd, sem þeim
 hefir verid gefin af þeirra undanförmu kénurum. En
 undir þessa reynslu géta þeir einungis lagt sig, sem
 nærstir eru. Það væri þúngt ef allir, sem um skóla
 sæktu, væru skultbundnir að fara heiman viku,
 jafnvel 2ja eða 3ja vikna ferð aðra leidina, og fara að
 öllu blínu forgéfins ferð, er þó kostaði ekki svo lítid
 t. a m. frá Isafjardar, Vardastrandar, Skaga-
 fjardar, Þyafjardar, Þingeyar, Múla- og Skapta-
 fells = hýslum.

3 Efrabekk hafa verid eptirfylgjandi lærivæinar
 þetta skóla-ár: 1. Þiríkur Ruld Sivertsen. 2.
 Daniel Galdórsón. 3. Þrinjólfr Snorrason. 4.
 Gunnar Olafsson. 5. Galdór Krist. Fridriksson.
 6. Jónas Gudmundsson. 7. Þjörn Galdórsón.
 8. Þjörn Þorláksson. 9. Sveinbjörn Gudmunds-
 son. 10. Jón Arnason. 11. Sigurbjörn Sig-

2) Þó enum fátæku falli það sárördugt, að gefa með sonum
 sínum 1 árs heila medgjof, allrahelst ef þeir á undan hafa
 þanské sárreitt sig, næstum innad fjirtunni, til að koma þeim
 til kénslu hjá einhverjum, til að undirbúa þá til þess, að þeir
 fái það numid, sem úrheimtist til þess að þeir gæti feingid
 skóla (sjá m. skírslu f. ár 1840 — 41), þá missunar sig ein-
 hver optastnær yfir þá fyrsta árid, ef álitast sérðeillis efnilegir
 þá til láns, ef ekki géfins.

fússon. 12. Arni Þodvars-son. 13. Bjarni Si-
vertsen Gunnarsen. 14. Snorri Jónsson Nord-
fjörd. 15. Einar Vernhards-son. 16. Bergur Hal-
dórs-son. Og úr nedrabekk vóru uppteknir í esrabekk:
17. Laurits Michael Johnsen. 18. Jón Sigurds-
son. 19. Arni Gíslason. 20. Steindór Stefáns-
son. 21. Þórdur Þorgríms-son og 22. Gúdmund-
ur Bjarnason. 3 nedrabekk vóru þessir: 1. Jón
Jónsson. 2. Oddur Hallgríms-son. 3. Magnús
Gíslason. 4. Finnur Þorsteins-son. 5. Jóhann
Knútur Benedíkts-son. 6. Gunnlaugur Guttorms-
son. 7. Oddur Sveins-son. 8. Þorvaldur Þod-
vars-son. 9. Gunnar Hallgríms-son. 10. Karl Ole
Kobb. 11. Bogi Thorarensen. 12. Steindór
Torfas-son. Þessir vóru eptir í skólanum vorid 1841;
en þessir 6 nýir lærifveinar bættust vid í þess nú hjá-
lidna skóla: árs byrjun 1ta Októbr. 1841, í stad þeirra
6, sem útskrifudust í Majó næst á undan: 13. Kirík-
ur Jónsson, sonur Prests Jóns Bergs-sonar á Ein-
holti í Skaptárfells Eyflu. 14. Jónas Thorsten-
sen, sonur Landlæknis Justisráðs Jóns Thorsten-
sens í Reykjavík. 15. Gísli G. Þrinjúlvsen, sonur *Dr.*
Gísla sál. Þrinjúlvsens Prests á Hólumum í Sudur-
múla Eyflu. 16. Jón Audun Blöndahl, sonur
Eyflumanns Blöndahls í Húnavatns Eyflu. 17.
Benedíkt Kristjánsson, sonur Dannebrogs-
manns og fyrrum umbodsmanns Konungs (Adminis-
trators) og hrepps-
stjóra Kristjáns Jónssonar á Illugastöðum í Þing-
eyar Eyflu, og 18. Stefán Gudnason, sonur bóndans
Gudna Hallgríms-sonar á Ljósavatni í sömu Eyflu.

Sú røð, sem þeir lærifveinar er vóru í skóla á
undan skóla: árinu 1841 — 42, er hér hin sama røð,

Þ f i r h e y r s l a n

skér í þeskari rób þann 23—28 Maji 1842.

Mánudagur	f. m.	8 — 10 $\frac{1}{2}$	Eb.	Læriveinar	reyndir	í	Latínu.	
		10 $\frac{1}{2}$ — 11	Nb.	—	—	í	Landaáskipunarfræði.	
		11 — 12	Eb.	—	—	í	Kristil: trúarlærdómi.	
Þriðjudag	e. m.	2 — 6	Eb.	Nb. og þeir	sem útskr.	r.	í Latíniskum stíl.	
		f. m.	8 — 10 $\frac{1}{2}$	Eb.	Læriveinar	reyndir	í Grísku.	
			10 $\frac{1}{2}$ — 11 $\frac{1}{2}$	Nb.	—	—	í	Bíblíusöggunni.
		11 $\frac{1}{2}$ — 12	Eb.	—	—	í	Landaáskipunarfræði.	
Miðvikudag	e. m.	2 — 6	Eb.	Nb. og þeir	sem útskr.	r.	í Dönskum stíl.	
		f. m.	8 — 10 $\frac{1}{2}$	Nb.	Læriveinar	r.	í Grísku.	
			10 $\frac{1}{2}$ — 12	Eb.	—	—	í	Skilning 17. T.
Fimmtudag	e. m.	2 — 3	Nb.	—	—	í	Dönsku.	
		f. m.	3 — 6	Nb.	og þeir	sem útskr.	r.	í Íslenskum stíl.
			8 — 10 $\frac{1}{2}$	Nb.	Læriveinar	r.	í	Latínu.
Söstudag	f. m.	10 $\frac{1}{2}$ — 12	Eb.	—	—	í	Veraldarsögu.	
		2 — 3	Þeir	sem útskr.	—	í	Latínu.	
		3 — 4	—	—	—	í	Grísku.	
Söstudag	f. m.	4 — 5	—	—	—	í	Þeðrestu.	
		8 — 9	—	—	—	í	Dönsku.	
		9 — 9 $\frac{1}{2}$	—	—	—	í	Landaáskipunarfræði.	
Laugardag	e. m.	9 $\frac{1}{2}$ — 10 $\frac{1}{2}$	—	—	—	í	Kristil: trúarlærdómi.	
		10 $\frac{1}{2}$ — 12	—	—	—	í	Reikn: 1. og Þardarmfr:	
		2 — 3	—	—	—	í	Skilning 17 T.	
Laugardag	f. m.	3 — 4	—	—	—	í	Veraldarsögu.	
		4 og s. fr.	dómur	lagdur	á	framsfarir	þeirra	sem útskrifað.
		8 — 9	Nb.	Læriveinar	r.	í	Veraldarsögu.	
Laugardag	e. m.	9 — 10	Eb.	—	—	í	Reiknings. 1.	
		10 — 12	Eb.	og Nb.	efrihluti	—	í	Þeðrestu.
		2 — 3	Eb.	Læriveinar	—	í	Dönsku.	
		3 — 4	Nb.	—	—	í	Reiknings: 1.	

Þar eptir verða atkvæði samantorin og dómur lagdur á hvornig læriveinunum þeim er eptir verða tekist hefir í þetta sinn.

Þessastada = Skóla þann 25ta Apríl. 1842.

T a b l a

um það, hvornig hverjum af þeim, sem útskrifudust, tókst í því opinbera lærdómsprófi þann 23—27 Maí 1842
í hverri lærdómsgrein útaf fyrir sig.

Nöfn Læriveinanna.	Latína.	Lat. stíl.	Griíska.	Danska.	Dansk. stíl.	Tal. stíl.	Se- breska.	Útsk. G. T.	Trúar. lærd.	Sagna- frædi.	Landa- líp. fr.	Jardm. frædi.	Reitn. list.	Sofud tala.
1. Daniel Galdórsfon.	dáv.	dáv.	dáv.	ág.	dáv.	dáv.	ág.	dáv.	dáv.	ág.	ág.	ág.	ág.	96
2. Brynjólfur Snortafon.	dáv.	dáv.	dáv.	dáv.	dáv.	vel	ág.	ág.	dáv.	ág.	ág.	ág.	ág.	95
3. Galdór Fridríksfon.	dáv.	vel	dáv.	dáv.	vel	dáv.	ág.	dáv.	dáv.	ág.	ág.	ág.	ág.	91
4. Gunnar Olafson.	vel	vel	vel	vel	vel	vel	dáv.	dáv.	dáv.	dáv.	ág.	dáv.	ág.	82
5. Björn Þorláksson.	vel	íæmil.	íæmil.	vel	vel	vel	vel	vel	dáv.	íæmil.	dáv.	dáv.	ág.	72
6. Einar Vernhardsfon.	íæmil.	íæmil.	lakt.	vel	íæmil.	vel	íæmil.	vel	vel	íæmil.	ág.	dáv.	vel	63

Athugasgrein: Af þeim læriveinum, sem útskrifudust í fyrra (sjá skírsluna fyrir ár 1840—41 Tabla B) sigldu 2 til háskólans: Vilh. Ludv. Sinsen og Joh. Chr. Briem, og fékk hinn fyrrnefndi í examine artium í Októbr. 1841, Laudab.; hinn síðarnefndi Haud. illaudab.; en þaradauki lögdu 2 aðrir, útskrifadir frá Vefsastada skóla, sig undir Háskólans 1ta lærdómspróf: Siv. Joh. Gottfr. Sansen, útskrifadur í Majo 1839, og Jón Þórdarfon (Thoroddsen) útskrifadur í Majo 1840 (sjá nefnda skírslu B. b. c.), sem báðir fengu Haud illaudab.

um það, hvornig þeim Læriveinum, sem eptir urðu, hefir tekist í því opinbera lærdómsprófi í Þessastada skóla, þann 23—26ta og 28da Maíi 1842 í hvörri lærdómegrein útaf fyrir sig.

Nöfn Læriveinanna.	Latína.	Lat. stíll.	Griška.	Danška.	Danšk. stíll.	Jes. stíll.	Se. breška.	Uešk. N. T.	Trúarl. og Biblíuf.	Verald- ar saga.	Landa. Skp. fr.	Reikn. list.	Summa
1. Jónas Guðmundsson.	dáv.	dáv.	ág.	ág.	vel	—	ág.	ág.	ág.	ág.	ág.	ág.	89
2. Eiríkur K. Sivertsen.	dáv.	vel	ág.	ág.	dáv.	—	ág.	ág.	ág.	ág.	ág.	ág.	87
3. Björn Haldórsson.	hefir legið sjúkur.												
4. Sveinbjörn Guðmundsson.	dáv.	vel	dáv.	dáv.	vel	—	ág.	dáv.	ág.	vel	ág.	dáv.	79
5. Jón Arnason.	vel	vel	dáv.	dáv.	vel	—	*dáv.	vel	dáv.	ág.	ág.	ág.	76
6. Sigbjörn Sigfússon.	lá sjúkur.												
7. Lárus M. Jónsen.	vel	sæmil.	dáv.	ág.	vel	—	dáv.	ág.	dáv.	ág.	ág.	ág.	76
8. Guðmundur Bjarnason.	vel	vel	vel	dáv.	sæmil.	—	*dáv.	vel	dáv.	ág.	ág.	ág.	73
9. Snorri Nordstjær.	sæmil.	sæmil.	sæmil.	—	—	—	—	—	vel	lagðist sjúkur.			
10. Steindór Stephánsón.	vel	vel	vel	dáv.	vel	—	*dáv.	sæmil.	dáv.	dáv.	ág.	ág.	72
11. Arni Þóðvarsson.	vel	vel	dáv.	dáv.	vel	—	dáv.	vel	vel	ág.	ág.	vel	72
12. Arni Gíslason.	vel	vel	vel	dáv.	vel	—	dáv.	dáv.	vel	dáv.	ág.	vel	70
13. Bergur Haldórsson.	vel	vel	vel	dáv.	vel	—	ág.	vel	vel	ág.	ág.	sæmil.	70
14. Bjarni Gunnarson.	vel	vel	vel	vel	dáv.	—	vel	vel	vel	vel	ág.	ág.	69
15. Þóðdur Þhorgrímsen.	vel	sæmil.	vel	dáv.	vel	—	*dáv.	vel	dáv.	dáv.	ág.	dáv.	69
16. Jón Sigurðsson.	vel	vel	vel	vel	vel	—	vel	vel	vel	vel	ág.	vel	66
1. Jón Jónsson.	ág.	dáv.	ág.	vel	vel	dáv.	ág.	—	ág.	ág.	ág.	ág.	82
2. Gísli Brynjúlfson.	ág.	vel	dáv.	ág.	vel	vel	ág.	—	ág.	ág.	ág.	dáv.	77
3. Oddur Hallgrímsson.	dáv.	vel	dáv.	dáv.	vel	vel	ág.	—	dáv.	ág.	ág.	ág.	74
4. Finnur Þorsteinsson.	dáv.	sæmil.	ág.	ág.	sæmil.	vel	*dáv.	—	ág.	ág.	ág.	ág.	73
5. Jóhann K. Benediktsson.	dáv.	sæmil.	ág.	dáv.	sæmil.	sæmil.	ág.	—	ág.	ág.	ág.	ág.	72
6. Bogi Þhorarensen.	dáv.	vel	dáv.	dáv.	vel	vel	sæmil.	—	ág.	ág.	ág.	ág.	72
7. Jónas Þhorsteinsen.	var fluttur sjúkur inn í Reykjavík.												
8. Jón Andri Blöndal.	dáv.	vel	dáv.	dáv.	vel	vel	*dáv.	—	ág.	dáv.	ág.	vel	71
9. Magnús Gíslason.	dáv.	vel	dáv.	vel	sæmil.	vel	dáv.	—	ág.	dáv.	ág.	ág.	71
10. Eiríkur Jónsson.	dáv.	vel	dáv.	ág.	sæmil.	vel	dáv.	—	vel	dáv.	ág.	dáv.	70
11. Benedikt Kristjánsson.	dáv.	sæmil.	dáv.	dáv.	sæmil.	vel	*dáv.	—	dáv.	dáv.	ág.	ág.	68
12. Oddur Sveinsson.	dáv.	vel	vel	vel	sæmil.	vel	dáv.	—	dáv.	dáv.	dáv.	ág.	67
13. Þorvaldur Þóðvarsson.	veikur.												
14. Gunnlaugur Guðtormsson.	vel	vel	dáv.	dáv.	vel	vel	vel	—	dáv.	sæmil.	ág.	ág.	67
15. Stephán Guðnason.	vel	vel	sæmil.	vel	sæmil.	vel	*dáv.	—	ág.	ág.	ág.	ág.	66
16. Carl Ole Robb.	sæmil.	vel	vel	dáv.	vel	sæmil.	vel	—	sæmil.	sæmil.	ág.	ág.	60
17. Gunnar Hallgrímsson.	vel	lafl.	dáv.	vel	sæmil.	vel	*vel	—	dáv.	vel	ág.	dáv.	59
18. Steindór Torfason.	vel	sæmil.	sæmil.	dáv.	sæmil.	sæmil.	—	—	sæmil.	lafl.	vel	sæmil.	46

Skgr: Stjarnan (*) þýðir að Odysseyfs drápa hefir verið lesin í stöðinn fyrir Zebrestu; en ág. þýðir ágætlega; dáv. dável; sæmil. samilega; lafl. laflaga. Lat. stíll er tekinn 3falbt, Latína, Griška og Trúarlærdómur, 2falbt, hitt allt einfalbt (sjá skriflu mína í firra, blf. 16 og 17); sömu reglu hefir verið fylgt við þá sem útskrifubust; þó er hér við adgætandi að biblíufagan, sem í vetur kom í trúarlærdómens stöð í nebrabekk, var ekki tekin nema einfalbt.

sem þeir voru í í fyrra vor (sjá Töbl. **A** bls. 16 er fylgdi skírslu minni fyrir skóla; árid 1840—41), að undanteknu því, að nokkrir sem ofar sátu í nedrabekki voru látnir verða þar eptir, af því okkur kunnurumum kom saman um, að þeir mundu hafa betra af því; en aðrir sem þar nedar sátu voru teknir uppi efrabekki, en þessara upptöku í efrabekki var eins háttad og eg gat um í fyrra í skírslu m. bls. 15, að sumir þeirra þóktu oss ekki vel til þess færir, en urdum vegna rúmleysisins í nedrabekki að gjöra það. Þeir nýju lærisveinar voru settir nedstir í nedrabekki, og niðurradad eptir þeirra latínsta prófstíl (sjá skírslu m. í fyrra bls. 23); og reyndust allir betur í miðsvetrar lærdómsprófinu, en margir þeirra eldri í sama bekk (Elaufe); en þarad þetta miðsvetrar lærdómspróf er effert adalpróf, set eg hér ekki niðurröðunina, sem þá varð; en Töblurnar, sem hérmed fylgja, sýna hvernig lærisveinumum geingid hefir í því opinbera lærdómsprófi (den offentlige Examen), sem haldid var nú í Majo. Tablan **A** sýnir, hvornig þeim fórst, sem útskrifudust, en Tabl. **B** hvornig fór fyrir þeim, sem eptir urdu, í hvorri lærdóms grein útaf fyrir sig.

Dr. 1. 2. 3. 4. 5. í Töbl. **A**, nutu skóla:ár: id sem leid heillrar ölmusku (heelt Stipendium), en Dr. 6 naut hálftrar. Í Töblunni **B** hefir af efrabekkingum Dr. 2. 3. og 8 notid hálftrar ölmusku, en allir hinir heillrar; en af nedrabekkingum Dr. 1. og 3. notid heillrar, en Dr. 4. 9. 12. og 13. hálftrar ölmusku, en einginn hinna nedrabekkinga hefir nokkurrar ölmusku notid. Allir njóta kaþlaust uppræðingar í skólanum, eins og sagt er bls. 18 í minni opt nefndu skírslu. Fyrir utan hér umgétna hjálp hafa Stipts:

yfirvöldin í ár (eins og einlægt síðan ár 1819), samkvæmt þeim gífau leyfi af því konungl. Stjórnarráði Háskólans og hinna lærðu skóla þ. 22. Apríl 1819, veitt einstökum skóla læriveini stírk til að geta keypt sér naudsýnlegustu bækur til framhalds lærðómi þeirra í skólanum. Þannig hafa þau í ár, eptir minni beiðni, veitt eptirfylgjandi læriveinum stírk til að geta borgað þær bækur, er þeir máttu ekki án vera:

Urna Gíslasyni veittu þau . . .	3 2/3	2 1/3	stírk.
Magnúsi Gíslasyni	5	— 36	— —
Þórði Þorgrímssyni	3	— 2	— —
Þjarna S. Gunnarsen	3	— 68	— —
Einari Vernharðssyni	4	— 7	— —
Jóni Sigurðssyni	4	— 26	— —

Til samans. 23 2/3 45 1/3.

Stundum hafa þau veitt fleirum, eda einstökum meiri stírk, þó man eg ekki til að þessháttar stírkur hafi stórvægis farið framysir 29 Rbdl. á ári. Þó þeim sem ríkar eru sýnist kannské svo lítill stírkur ekki draga langt á leid, þegar hann margflíptist, þá er hann samt mikill velgjörningur, en þeim hugkvæmist eigi, að þræ eigann munar um hvört lítillædid.

Arlega sendir hið ofan nefnda Konunglega Stjórnarráð handa skólalæriveinumum bækur þær, sem þeir ekki meiga án vera til lærðóms síns, er vér biðjum um ár íd fyrir, eptir því sem vér sjáum að við muni þurfa nærsta ár. En auk þeirra bóka, sem skólalæriveinum, um eru sendar til kaup³, af hverjum hið nefnda Stjórn,

³) Það er öllum Íslendingum kunnugt, að adrar bækur, em

arráð eptirgefur $\frac{1}{3}$ part bókhöduverðs, sem og svo er stór velgjörningur, hefir það skólaárið, sem nú er liðið, sendt bókasafni skóla vors (Skolebibliotheket) eptirfylgjandi bækur:

Stephani thesaurus lingvæ græcæ Fasc:
22. 23. 24.

Universitetets Aarbog fyrir 1839.

Brage og Idun. Hæft og Winterhæftet.

Scharlings og Engelstofts theologiske Tidsskrift
4. D. 2. Hæft. 5. D. 1. Hæfte.

Clausens og Sohlenbergs theologiske Tidsskrift
Aargangen 1840.

Rosenvinges Rescripter 3. D. 4de Hæfte.

Sterns Beskrivelse over Kjøbenhavns Amt.

Sterns Grundtegninger af Kjøbenhavn.

Rasks Nærskabslæsning Nr. 39—42. Ny Række
Nr. 1—52.

Molbechs historiske Tidsskrift 1. D. 2. Hæft.
og 2. D. 1. Hæfte.

Orion 3. D. 1. 2. 3. Hæfte og 4. D. 1. 2. H.

Krøyers naturhistoriske Tidsskrift 2. D. 6. H. og
3. D. 1. 2. 3. Hæfte.

Beckers Verdenshistorie de 5 første Hæfter.

Baggesens danske Stat.

Langes almindelige Grammatik 1. D.

Knudsen Joachimi Ransow.

Ramus Algebra og Functioner.

Meislings spanske Grammatik.

Züberts om Bevægelsen i den danske Befolkning.

þær sem prentast í landinu sjálfu, allraflest skólabækur, eru hér ekki að fá til kaupis, nema ef það vill svo til af hendingu, að einstök bók er á boðstólum.

John de danske Auxiliartropper.

Molbechs Dialect ; Lexicon (endar í G.)

Lengnichs Stamtafver.

Røningsfeldts genealogiske Tabel over den oldenborgiske Stamme.

Mansas Kort angaaende Gjen.

Zythen Tidens Strøm, de 5 første Leveringer.

Det statistiske Tabelværk, de 3 første Hæfter.

Ingerslev om det lærde Skolevæsens Tilstand í Tydskland og Frankrig.

Var fyrir utan sendi nefnt Stjórnarráð bodsrit margra skóla, Kaupmannahafnar Háskóla og Söreyar til hminislegs hátíðarhalds, sémuleidis Disputatíur hminislegs innihalds haltnar árid 1840. Med nefndri bókasendingu fylgdu líka ætlunarverk Háskólans og Söreyar Academíis fyrir þá í höndfarandi kénnsfu ár (Prælectíons Cataloger), svo vel sem Töblur um það hvörja þekkingar vitnisburdi þeir hefdu feingid, sem tóku hid fyrsta opinbera lærðómspróf (Examen Artium) á nefnd: um Háskólum.

Allir eru kénningararnir sému sem í fyrra (sjá m. undangángandi skriflu bls. 12 og 13) og hver þeirra hefir haft þetta skóla:ár sama ad kénna sem það undanfarna, og eins margir tímar hafa hverjum fyrir sig verid ætladir, sem Lestrar = tablan C, er eg læt hér: med fylgja, glögglega sýnir. Það er því ekki eptir ad skíra frá öðru skóla vorum víðkomandi enu því, hvað hverr kénvari hefir yfirfarid og hvernig, og læt eg hvern útaf fyrir sig segja sjálfan frá því, eins og í fyrra.

1) Lektor. Eg hefi kénnt: a) 3 efrabekk, lær:

L e s t r a r = t a b l a

fyrir Bessastada = skóla, skóla = árið 1841—1842.

Flúkkusúmbir	Mánudagur.	Þriðjudagur.	Midvikudagur.	Fimmtudagur.	Þesfundagur.	Laugardagur.
f. m. 8—9.	Eb. Latina. Sch. Nb. Griþka. S. E.	Eb. Latina. Sch. Nb. ísl. St. B. G.	Eb. Latina. Sch. Nb. D. St. B. G.	Eb. Latina. Sch. Nb. ísl. St. B. G.	Eb. Latina. Sch. Nb. D. St. B. G.	Eb. Latina. Sch. Nb. Ehl. l. St. S. E.
f. m. 9—10.	Eb. Griþka S. E. Nb. Latina. Sch.	Eb. D. St. J. J. Nb. Ehl. l. St. Sch. — Nhl. l. St. B. G.	Eb. og Nb. Beralðar-saga. S. E.	Eb. og Nb. Beralðar-saga. S. E.	Eb. og Nb. Beralðar-saga. S. E.	Eb. og Nb. Beralðar-saga. S. E.
f. m. 10—11.	Eb. Nlíst. B. G. Nb. Blfög. J. J.	Eb. Griþka. S. E. Nb. Latina. Sch.	Eb. Griþka. S. E. Nb. Latina. Sch.	Eb. Griþka. S. E. Nb. Latina. Sch.	Eb. Griþka. S. E. Nb. Latina. Sch.	Eb. Griþka. S. E. Nb. Latina. Sch.
f. m. 11—12.	Eb. Erlard. J. J. Nb. Ehl. l. St. Sch. — Nhl. l. St. B. G.	Eb. Erlard. J. J. Nb. Griþka. S. E.	Eb. Erlard. J. J. Nb. Griþka. S. E.	Eb. Erlard. J. J. Nb. Griþka. S. E.	Eb. Erlard. J. J. Nb. Griþka. S. E.	Eb. Erlard. J. J. Nb. Griþka. S. E.
e. m. 2—3.	— " —	Eb. Eþfr. B. G. Nb. Blfög. J. J.	Eb. Nlíst. B. G. Nb. Blfög. J. J.	Eb. Nlíst. B. G. Nb. Blfög. J. J.	Eb. Nlíst. B. G. Nb. Blfög. J. J.	Eb. Danþka. S. E. Nb. Blfög. J. J.
e. m. 3—4.	— " —	Eb. Urþ. N. D. J. J. Nb. Danþka. B. G.	Eb. Hebreþka. J. J. Nb. Nlíst. B. G.	Eb. Urþ. N. D. J. J. Nb. Danþka. B. G.	Eb. Urþ. N. D. J. J. Nb. Eþfr. B. G.	Eb. Hebreþka. J. J. Nb. Nlíst. B. G.
e. m. 4—5.	— " —	Eb. l. St. Sch. Nb. Nlíst. B. G.	— " —	Eb. D. St. J. J. og S. E. Nb. Ehl. l. St. Sch. — Nhl. l. St. B. G.	Eb. l. St. Sch. Nb. Nlíst. B. G.	— " —

Þér fyrir utan hefir *Lector* kennt Hebreþ málfræði (*Hebraiske Grammaticalia*) þeim essu í neðrabekk 2 tíma í hvorri viku.

Stgr: J. J. þyðir: *Lector* Jón Jónsson. Sch. Dr. Scheving. S. E. kennara Sveinbjörn Egilson. B. G. kennara Þjorn Gunnlaugs-son. L. St. þyðir: Latínþann stíl. D. St. Danþþann stíl. ísl. St. íslendþann stíl. Eþfr. Landastipunarfræði. Nlíst. Reikningstíl. Erlard. lærdóm kristilegrar trúar. Blfög. Biblíusögu. Urþ. N. D. Urþfringu Nya = testamentins. (Egeþe). Eb. Eþrabekk. Nb. Neðrabekk. Nb. Ehl. eþra hluta, enn Nhl. neðra hluta neðrabekþjar.

dóm kristilegrar trúar, og lagt til grundvallar, eins og æði mörg undanfarin ár, **Dr. Fogtmanns lærðóms bóK**, þarad mér hefir þóft hún svo audskilin. Í fyrstu þá eg byrjadi ad kenna þessa lærðóms grein, var eptir Háskólans og hinna lærdu skóla Stjórnarráds (Directionens for Univ. og de l. Sk.) skipan, **Niemeyers Lærðómsbók** lögð til grundvallar, síðan bad eg um skipti ad meiga brúka **Meyers**, og lofsins um **Dr. Fogtmanns**, af nefudri orsök. Í þeirri síðstnefndu hefi eg þetta árid yfirfarid og útlitad §§ 1—46 og 98—104, og farid ad því á áþekkan hátt, sem eg gat um í minni í fyrra ritudu skírslu bls. 18 og 19. b) Í nedrabekk hefi eg þarámót yfirfarid og útlitad **Serslebs stærri bibliúsögu** alla, en samt einúngis lauslega yfirfarid bls. 287, bókinu úr. Af því skólasveinunum verdur ekki, og hefir ekki orbid, nema tvískipt og eg hefi haldid naudsýnlegt, ad þeir gjörtu tvískipt yfirfarid **Fogtmanns lærðómsbók** í skólanum, hefi eg ekki fyrrenn nú yfirfarid **bibliúsöguna**, og ætlad þeim ad gjöra það sjálfum; en þarad eg opt hefi orbid var vid ad þetta hefir verid forsómad, tóft eg mér fyrir sjálfur ad yfirfara hana med þeim, og hefi eg haft þá adferd: ad eg fyrst hefi yfirfarid kabla og kabla og upplýst undireins það sem mér sýndist ad þyrfti frekari upplýsingar vid, enn bókin géfur, en svo dagin eptir hlýdt þeim yfir sama og spurt útúr því og haldid síðan áfram á greindan hátt í bókinni, þann part tímans, sem afgangur var yfirheyrslunni. c) Í **N. T.** hefi eg þetta skóla: ár útlagt og útlitad í efrabekk 14 kápítula **Markúsar Gudspjalla**, alltaf med hlidsjón til hinna gudspjallamanna, helst **Matthensar** og **Lúkasar**. Allt á líkan hátt og í m. undangangandi skírslu bls. 19 er frálagt. d) Í **Sebrestu** hefi eg lesid í

efrabeff 6 til 22 Kap. í *1tu Móisesbók*, á þann hátt, að eg hefði fyrst útlagt hvert vers á íslendsku, svo nálægt orðum sem vard, og gétid um ef eitthvad fyrirkom fjaldgjæft málinu viðkomandi; en þegar eg var þannig búinn inn að yfirfara hvorn kapitula, hefði eg næsta tíma, er til hebresku var ætladur, hlýðt lærisveinumum yfir hann og spurt nákvæmar um það, sem fyrirkom hebreska málsfræði snertandi. e) Hefði eg leiddrétt alla efrabeffjar *dönskú stíla*, 1 sinni í viku, en hjá öðrum hverjum hitt skiptid í vikunni, sem þeir hafa danskan stíl. Stíls-efnid (thema) hefðu verid ýmislegs innihalds, framanaf tekid úr *Fornumanna sögunum*, síðar var það ýmislegs efnis, en þó á íslendsku, optast útlagt af sjálfum mér úr *dönskú* eða *þíðskú*, og síðast var það á látínu, optast tekid úr *Cicerosbók de amicilia*. Einusíuni hefði eg, eins og í fyrra, í stad dansks stíls sett efrabeffkingum fyrir spursmál í gudfræðilegu efni til úrlausnar á *dönskú*, hvar til þeim var ætluð $1\frac{1}{2}$ klukkustund, og sat eg yfir þeim ámedan þeir voru að svara uppá spursmálid, en var síðan meðfarid eins og gétid er um í fyrra árs skriflu bls. 19 og 20. Í nedra beff hefði eg ekki nema með 1 útlíftad og yfirfarid *Lindbergs stuttu vegs* leiðslu í hebreska málinu, en ríffad hebresku *Grammatikina* upp fyrir öllum í nedrabeff, sem höfdu yfirfarid hana áður, og lesid þar á eptir með þeim 14 vers 4 Kap. *1tu Móises bókar*.

2) *Dr. Scheving*. a) Í *Nedrabeff*. Þá eg var búinn að uppreyfsja fyrir lærisveinum þessa beffs það sem mér þókti mest ávídandi í hinum etymologiska *kabla* í *Bróðers stærri latínsku Grammatik*, las eg með þeim til *Jóla Ciceros varnarædu* fyrir *Rosc. Amer.* frá 38 Kap., ræðuna út, og ræðurnar *pro lege Manilia*

og *Arehia poeta*; en eptir miðsvetrar Examen hefi eg í nedra bekk lesid 3 bækur af Virgíls *Æneis*, ad þeim 286 versum fyrstu bókar frátöldum, sem eg búin var med fyrir Examen; líka hefi eg lesid, 2 bækur *Od-arum Horatii*, ad þeim *Ódis undanfildum*, sem ekki er vant ad lesa í skólum. Hérvid hefi eg haft sömu adferd og lýst er í fyrra árs skírslu um *Besastada skóla* bls. 20. Eins og ad undanfögnu hefi eg lagiært hina latínsku stíla í nedri bekkjar efri deild. b) Fyrr midjum vetur yfirfór eg í efrabekk 1 og 2 bók *Ciceros um skyldurnar* og 3ja fyrstu Kapp. 3ju bókarinnar; en frá midjum vetri hefi eg lesid í þessum bekk, það sem eptir var af 3ju bók *Cic. um skyldurnar*; báðar bækur sendibréfa *Horatiusar* ásamt *Arte poetica* og haft hér vid sömu adferd og lýst er í fyrra árs skírslu um *Besastada skóla* bls. 20. Eins og ad undanfögnu hefi eg lagiært alla efra bekkjar *Latínu stíla*. Af því mér urdu afgangs fáeinir tímar eptir það eg var búin ad ljúka vid þá latínsku auctores, sem vant er ad lesa í efra bekk, vardi eg tímum þessum til þess ad láta *Remanentes* gjöra extemporal stíla.

3) Kennari *Sveinbjörn Egilsson*. Skóla árid 1841 — 1842 yfirfór eg med efrabekkjara *Lærisveinum*, í *Grísku*: *Platóns Apologia Socratis* (málsvörn *Socratesar*) og *Samtalid Briton*, en í *Skáldmælum* 19. og 20 bók *Ódysseyfs* = *drápu*, og af því ein var nokk: und eptir tímans, lét eg allan bekkinn lesa upp *Lúsi-ans Timon*, og komumst vid hann vel hálfan. Í *Rahbecks* dönsku *Lestrarbók* lásu þeir bls. 438 — 457 og 159 — 199. Eg hefi og leiddrétt dönska stíla hjá öðrum hvörjum *Efrabekkjara Lærisveini einu sinni* í viku.

Med *Nedrabekkjara Lærisveinum* las eg eptir það

ad þeir höfðu ríffad upp fyrir sér hinar grísku nafna og sagnabreytingar) 14 Kapítula af Senofons *Anabasis*, nefnilega: 4. seinustu Kapp. af 2. bók, alla 3. bókinna og 5 Kapp. af 4. bók; og lagfærði einu sinni í viku latínka stíla þeirra 12 Lærisevina, sem settust efstir í bekkinn í haust ed var.

Af Veraldarsögumni yfirfóru Lærisevinnar í báðum bekkjum Arabasögu, um Mongola, Frakkasögu, Englandsögu og Lídurlendinga sögu.

4) Kennari Björn Gunnlaugsson. Eg hef nærstíðid skóla; ár kénnt í skólanum og yfirfarid: 1) Í Landaskipunarfræði eptir Riise í báðum bekkjum, þó ei sama dag, ríkin: Rússland, Pólinaland, Prússa-ríki, Þjóðverjaland, Austurríki, Lídurlönd, Bretalönd og Portúgal. Adferdina brúfadi eg hina sömu sem í fyrra, hvarum lesa má skírslu Lektors fyrir skóla; árid 1840 — 1841 bl. 22. 2) Hjá efrabekkingum yfirfór eg reikningsfræðina (þ. e. bædi talna og bókkstafa reikning ásamt med Alg-bra) eptir Ursins lærdómsbók, þannig: ad eg fyrst las upp af bókinni hvörja grein, þó á íslensku, sleppti síðan bókinni, og sýndi hid sama og sannadi á tölunni, og útskírdi munnlega eptir sem verda vildi og tímin leyfði. En þækti mér það ekki verda nógu greinilegt eda reglulegt, sem sýndi, en vildi ekki eyða leingri tíma þartil, eda vildi bæta þar vid einhvörju, eda sanna ödruvísi, þá skrifadi eg það upp heima hjá mér og afhendri síðan nærsta dag í skólanum. 3) Í nedrabekki yfirfór eg reikningslist eptir Björns lærdómsbók eins og í fyrra, en hvad Príliduna snertir, fór eg eptir þeirri nýútkomnu íslensku reikningslist Klaustrhaldara Jóns Gudmundssonar, hvar greinilega er skírt frá þeim

velska máta í Þrúidunni, hvor og stundum hefir brúf-
 adur verid hér vid Ísólann. 4) Með lærisveinum í
 nedrabekk yfirfor eg í Rahbecks dónsku Lestrarbók
 2. bindi, í óbundnum stíl: bréf samín af Solberg, J.
 Sneedorf og S. Sneedorf; rædur samdar af Jakobi,
 Kampmann og Malling, samt glediðif Solbergs:
 den honette Ambition. Í bundnum stíl: Prams
 kímiljód (satyrifke Breve) Damon til Silindu, hetju-
 raunir (Heroider) af sama hófundi, sem eru: ljódabréf
 Silippu Dana Drottningar til Eiriks Kóngs, og
 Storms ljódabréf undir nafni blófkumannsins Alkan-
 fors til konu hans Samiru. Alderdina brúfadi eg
 sömu sem í fyrra, sjá skírsluna bls. 23. Lokfins hefi
 eg lagfært stílana einfog í fyrra, er skírslan umgétur.

Þ e i ð r é t t i n g a r

Þessi, er heldst þefir yfirsest í *Vjólú*, bæði í handritinu og líka í prentuninni.

Blf. 6. línu 4 ad neðan: í regin hylsi, les: um regin hylsi. Blf. 22 l. 11 ad neðan: kunnna l. kunnugu. Blf. 35 l. 10 ad ofan: þorsti mæða, bæt við: Matt. 5, 6. Blf. 42 l. 12 ad ofan: berjast, bæt við *) og nótu fyrir neðan, þannig: 211 * 1 Jóh. 5, 4. Róm. 8, 31—39. 1 Cor. 10, 13. Blf. 48 l. 7 ad neðan: ótal bæta l. ótal=bæta. Blf. 49 l. 5 ad neðan: Es. l. Gsef. Blf. 59 neðst, (415) l. (416). Blf. 62 l. 5 ad neðan: Uffökun l. Ufökun. Blf. 64 l. 10 ad ofan: ad allir til sin nai, bæt við: Gsef. 33, 11. Eömu síðu l. 18 ad ofan and' heims l. anda' heims. Blf. 66 neðst, Es. l. Gsef. Blf. 96 l. 10 ad ofan: húsi, bæt við: Jóh. 14, 2. Blf. 100 l. 6 ad neðan: þá l. há. Blf. 101 l. 4 ad ofan: ad árum, l. árid *) bæt við nótu fyrir neðan þannig: 510 * þ. e. á þúsundasta ársinu, sem maðurinn er búinn ad fföða Guds dýrd, og sjá hana allt af betur og betur. Blf. 102 l. 3 ad neðan: fæðunni l. fæðingunni.

Blf. 72 hefir höfundurinn óvart gleymt út einni af verkunum heilags Anda, nefnilega: þinni réttilegu bæn, hvarvid einnig þeir fyrir framan settu bóklasir, í tölustad, hafa ruglast. En röðina óskar hann ad lesarinn imyndi sér þannig:

- a) Selgunin.
 - b) Guds ord.
 - c) Sú réttilega bæn.
 - d) Trúin.
 - e) Elskan til Guds og náúngans.
 - f) Luggun í hörmúngum.
-